Gassan Kenefânî

Bütün Öyküleri - 2

HÜZÜNLÜ PORTAKALLAR YURDU

Mütercim: Muhammed Ali Söylemez

LORAS

LORAS kitaptan yana

Gassan Kenefânî | Hüzünlü Portakallar Yurdu

© Loras Yayınları – 2020 Yayıncı Sertifika No: 47976

Genel Yayın Yönetmeni: Ulvi Kubilay Dündar
Editör: Peren Birsaygılı Mut
Son Okuma: İbrahim Demirci

Dizi: Edebiyat
Kitap No: 20
Öykü: 7

Kapak Tasarımı: F-Graphi
Sayfa Tasarımı: A. Hamdi Kapkıner

Basım Tarihi
Ekim 2022 – Konya
ISBN: 978-605-71973-0-6
1. Baskı (1050 Adet)

Baskı ve Cilt
Sebat Ofset Matbaacılık
Fevzi Çakmak Mh. Hacıbayram Cd.
No:57 Karatay / Konya
Tel: 03323420153
Matbaa Sertifika No: 46039

LORAS YAYINLARI

İhsaniye Mahallesi Derviş Hilmi Sokak No: 15/6 Selçuklu – Konya
Tel 0 530 682 24 42

www.loraskitap.com | bilgi@loraskitap.com

© Bu kitabın hakları Loras Yayınları'na aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

/ loraskitap

Hüzünlü Portakallar Yurdu

Gassan Kenefânî

Hüzünlü Portakallar Yurdu

Gassan Kenefânî

öykü

Gassân Kenefânî

9 Nisan 1936'da Akkâ'da doğdu, 8 Temmuz 1972'de Beyrut'ta öldü. Filistinli hikâyeci, romancı, tiyatro yazarı ve gazeteci. Gassân Kenefânî Arap coğrafyasının bütün önemli şehirlerinde yaşadı. 1948'de Akkâ'ya İsrail tarafından yapılan ilk saldırılardan itibaren Filistin-İsrail arasında gerçekleşen bütün mücadelelere tanık oldu. Filistin'de başlayan savaş sebepli sürgün; Kenefânî ve ailesini de etkiledi. Bu süreçte önce Lübnan'a daha sonra ise Şam'a yerleşen ailenin durumu kötüleşti. Şam Üniversitesi'nde Arap Edebiyatı okuyan Kenefânî, Arap Ulusal Hareketi'ne katıldı. Kuveyt'te *er-Re'y*, Beyrut'ta *el-Hurriye* ve *el-Hedef* gibi gazeteler çıkartan Kenefânî, *el-Muharrir* ve *el-Envar* gibi süreli yayınlarda çalıştı. Bu süreçte yazar sürgün edilip, hapsedildi. 1961 yılında çocuk eğitimi uzmanı ve öğretmen olan Danimarkalı Anni Hover'la evlendi. Çiftin bu evlilikten iki çocuğu oldu. 1967 yılında kurulan Filistin Kurtuluş Cephesi'nin sözcülüğünü yaptı. Temmuz 1972'de aracına yerleştirilen bombanın patlaması sonucu yeğeni ile birlikte hayatını kaybeder.

Kenefânî'nin çocukluk dönemine denk gelen İsrail'in Filistin'i işgali ve devam eden süreçteki göç, edebî dünyasındaki temel izlekleri oluşturdu. İçine doğduğu coğrafya ve zaman dilimi; hem kendi hayatını hem de edebî hayatını etkiledi.

Muhammed Ali Söylemez

1995 yılında Konya'da doğdu. İlkokulu Çorum'un Sungurlu ilçesinde, ortaokul ve liseyi Konya'da okudu. 2018 yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat fakültesinden mezun oldu. Halen Selçuk Üniversitesi'nde görevine devam etmektedir.

içindekiler

Sınırlardan Uzak • 11
Ufuk Kapının Ardında • 21
Haram Silah • 28

Filistin'den Üç Belge
Ramle'den Bir Belge • 41
Tire'den Bir Belge • 48
Gazze'den Bir Belge • 56

Yeşil ve Kırmızı
Savaş • 65
Kandan Nehir • 69
Ölüm Hasım İçindir • 72
Hüzünlü Portakallar Yurdu • 75
Musul'da Bir Maktul • 84
Hiçbir Şey • 97

Hüzünlü Portakallar Yurdu uğrunda şehit olanlara…

ve henüz şehit olmayanlara…

Sınırlardan Uzak

Saygın adam evine çıkan birkaç basamağı tırmandı. Kapı açıldı, deri çantasını masanın üzerine attı. Eşini öptü. Mavi ipek üzerinde uyuyan oğluna baktı. Kravatını çözdü, hizmetçi ayakkabılarını çıkarmasına yardım etti. Karısı paltosunu aldı ve askılığa astı. Adam evin sıcaklığından haz duyarak ellerini ovuşturdu.

-Akşam yemeğini şimdi yemek ister misin?

-Oh! Evet. Çok açım.

Karısı arkasını döndü ve odanın dışına yöneldi. Ufaklık mavi ipeğin üstünde mışıl mışıl uyuyordu. Tabak sesleri ona, mutfak kapısının ardından bir ninni gibi geliyordu. Sonra karısının sesi duyuldu:

- Onu yakaladınız mı?

-Kimi?

-Soruşturma sırasında pencereden atlayan genci...

-Henüz değil! Zaten nereye kaçmak isteyebilir ki? Elimize geçmesi an meselesi.

-Suçu tam olarak neydi?

-Nereden bilebilirim? Benimle görüşmek istedi. Sonra kaçtı.

Adam konforlu sandalyesinden kalktı. Deri terliklerini giydi. Kapıyı geçerek mutfağa girdi ve sevdiği sandalyesine oturdu. Yüzünü çorba kâsesine yaklaştırdı ve kâsenin üzerinden yükselen dumanla keyiflendi.

-Çorba çok sıcak! Beni yakacak!

-Biraz beklemen gerekiyor.

-Bugün gerçekten çok yorgunum.

Adam sandalyesine kendini bıraktı ve göz kapaklarında yayılan bir ağırlık hissetti. Birden sert bir şekilde kapanan pencerenin sesini duydu. Karısı sürekli tuvaletin penceresini açık unutuyor, rüzgâr da pencereyi çarpıp duruyordu. Uyku için karşı konulmaz bir arzu hissetti. O sefil, kendisine zarar vermeden pencereden sıçramayı nasıl başarabildi? Bu sefillerin hepsi mücrim şeytandı.

-Size bir şeyler söylemek istiyorum.

Adam, bu cümleyi çok net bir şekilde duydu ve başını kaldırmaya çalıştı. Ancak o, sıcaklık ve uyku mahmurluğuyla kendinden geçmişti. Kendi kendine sordu:

- Acaba kim?

- Efendim! Pencereden kaçan genç yine pencereden geri döndü.

Adam biraz tedirginlik hissetmesine rağmen yine başını kaldırmak istemedi. Çorbanın dumanı yükselmeye devam ediyor ve yüzüne sıcak bir nemin tadını taşıyordu. Kendi kendine şöyle dedi: "Kuşku yok ki o genci yakalamışlardır. Şu anda, altıncı hissim çok kuvvetli olduğundan dolayı onu düşünüyorum. Altıncı hissime güvenirim."

-Efendim! Sözümü kesmeyeceksiniz değil mi? Bir şeyler söylemek istiyorum.

- Hayır, kesmeyeceğim.

Tam bu esnada artık gözlerini açamadı. Buna rağmen henüz uyumamıştı. Bu anlar uykunun hemen öncesinde olan anlardı. Böyle düşündü. O bu anları çok iyi bilirdi. Çorbayı yarı uykulu yarı uyanık içti, hatta dibini bile sıyırdı.

- Efendim! Çorbanız soğurken önünüzde titrememe müsaade edin! Titrememe engel olmazsınız değil mi? Bu hâlâ benim hakkım. Üzücü bir şey ama hakikat bu... Adamlarınız titrememe engel olamazlar. Onların buna engel olmak istediklerini biliyorum. Titremek bir hareket değil mi? O zaman bana nasıl davranmaları lazım? Bana bir palto mu verecekler? Nasıl yani? Bir domuza palto mu verecekler?

Adam bu rahatsız edici sesi uzaklaştırmak için şiddetli bir hareketle başını salladı. Ancak kelimeler tıpkı bir sülük gibi şakaklarına hücum ediyordu.

-Hayır Efendim! Hayatım hakkındaki önemli yahut önemsiz bütün ayrıntıları içeren dosyayı getirmesi için sekreterinizi çağırmaya çalışmayın! Hakkımda bir şey mi öğrenmek istiyorsunuz? Bu sizi gerçekten ilgilendiriyor mu? Zaten çok değil, parmakla sayılacak kadar az: Benim Safed şehrinde babamın inşa ettiği evin enkazı altında ölen bir annem var. Babam ise başka bir memlekette yaşıyor. Ne onunla görüşebilirim ne de onu ziyaret edebilirim. Bir kardeşim var, efendim. Mülteci okulla-

rında zilleti öğreniyor. Bir de başka bir memlekete gelin giden kız kardeşim var. Ne beni ne de babamı görme imkânı var. Bir erkek kardeşim daha var, efendim. O da henüz gitmemin nasip olmadığı bir yerde... Suçumu mu öğrenmek istiyorsunuz? Bunu bilmek gerçekten sizi ilgilendiriyor mu yoksa sadece masum bir merak içinde misiniz? Farkında olmadan süt kabının içindeki her şeyi memurun başından aşağı döktüm ve ona vatanımı satmak istemediğimi söyledim. Bunu yaparken gerçekten aklım başımda mıydı yoksa kendimden mi geçmiştim bilmiyorum. Ardından, o anda kendimden geçtiğimi söylemem için beni dipsiz bir hücreye koydular. Fakat hücrede daha önce hiç olmadığı kadar kesin anladım ki o an bütün hayatım boyunca aklımın başında olduğu tek andı. Bu dişlerimin sesidir efendim! Soğuğun şiddetinden birbirlerine vuruyorlar. Korkmayın! Eğer dişlerimin bir silah olmadığını kabul ederseniz ben silah taşımıyorum. Bacaklarım ise çıplak ve yırtık. Çünkü pencerenizden atladım. Odanızdan ve korumalarınızdan uzaklaşıp kendimi koşuya vermişken aklıma küçük bir düşünce gelmişti: Bacaklarımdan süzülen bu kan ilk aldığım yaralardan fışkırmıştı. Ve ilginçtir, bu seferki sınır kapılarında meydana gelmemişti. Sizden bir şey gizlemek istemiyorum efendim! Bu durum bende utanmaya benzer bir duyguya yol açtı. Fakat çok geçmeden gözyaşına evrilen berbat ve hazin bir utançtı o. Öyle görünüyor ki bu utanç beni yeniden pencereden dönmeye sevk eden şeydi. Yahut pencereden atlarken duyduğum son sözünüz –ki aynı zamanda sizden duyduğum en son şeydi– tıpkı

bir matkap gibi zihnimi kemirdiği için de döndüğümü düşünebilirsiniz. Tam atladığım esnada ardımdan fırlayan yavan bir kelime: Seni domuz seni! Yakalayın onu!

Efendim! Öyleyse ben alçak bir domuzum. Böyle alçak bir domuz olmama müsaade eder misiniz efendim? Doğrusunu isterseniz ben bunun farkına bile varamam. Fakat bu hakikati yüksek sesle dillendirseydim işte o zaman beni hapse tıkarlardı. Kapıyı ardımdan sürgülediklerinde kim onu açabilir? Siz mi? Hayır! Sizden daha değerli ve daha yüksek bir mevkide bulunan kimse bile açmaya güç yetiremez. Niçin biliyor musunuz efendim? Çünkü ben, aslında ender bir çeşit ticaretten ibaretim. Olur da yakalandığım haberini duyarsanız kendinize soracaksınız: Bu sefili serbest bırakmakla elime ne geçecek? Cevap çok basit: Hiçbir şey! Çünkü ben seçimde oy hakkı olan bir kimse değilim. Ben asla bir vatandaş da değilim. Ben arada bir merak edip halkının durumunu soruşturan bir devletin mensubu da değilim. Protesto yapma hakkım yok, bağırıp sesimi duyurma hakkından da mahrumum. O hâlde ne kazanacaksınız? Hiçbir şey... Ben parmaklıkların ardında kalsam ne kaybedeceksiniz? Hiçbir şey... O zaman uzun düşünmeye ne gerek var? "Oğlum! Al bu kâğıtları, bir daha bunun gibi bir meseleyle canımı sıkma!" Gördünüz mü? Bundan daha basit ve daha kolay bir çözüm olabilir mi?

Son zamanlarda bu iş üzerine uzun bir müddet düşündüm efendim. Tabii biliyorsunuz ki ara sıra bizden biri de düşünebilir. Caddede yürürken tıpkı büyük bir cam plakanın düşüp tuz buz olması gibi zihnime ansı-

zın bir fikir düştü. Cam kırıklarının bedenimde dört bir yana dağıldığını hissettim ve "Of" dedim, "Sonra ne olacak?" Görüyorsunuz işte! O, herhangi bir kimsenin -on beş sene sonra olsa da- sorabileceği sadece küçük bir soru... Bu sefer asıl ilginç olan ise sorunun çetin ve yavan olmasıydı. Tam "son" diyordum ki soru zihnime düşer düşmez uçsuz bucaksız uzun ve karanlık bir çukur açıldı. Kendi kendime "Her şeye rağmen var olmam gerek" dedim. "Beni sıcak bir çay bardağının içindeki şeker tanesi gibi eritmeyi, yok etmeyi denediler. Allah şahit, bu uğurda şaşılası bir çaba sarf ettiler. Fakat ben her şeye rağmen hâlâ varım." Ama soru hâlâ uğulduyordu: "Sonra, ne olacak?" Bu tür sorular oldukça ilginçtir efendim! Çünkü bir defa akla geldiği zaman istediği cevabı almadan ayrılması asla mümkün değildir. Evet. Sonra ne olacak? Fısıldamama izin verin: Öyle görünüyor ki "Sonra" yok. Bırakın bunu söyleyeyim. Sonra siz de benim ümitsiz, kaçıp korkan birisi olduğumu söyleyin. Hatta hain olduğumu bile... Daha fazla cevabı gizleyemem. Hakikat ürkütücüdür efendim! Hakikat içime öylesine çok doluyor ki bir gün kendimin, aşırı yüklenmekten patlayacağını hissediyorum. Duyuyor musunuz efendim? Artık hiçbir şekilde "Sonra" yok. Bana öyle geliyor ki hayatım yani hayatlarımız, kendi meselemin çizgisiyle yan yana, sessizlik ve zillet içerisinde seyreden dümdüz bir çizgidir. Birbirine paralel iki çizgi... Asla kesişmeyecekler.

Efendim! Ben bu hakikati kabul etmek için zorlu bir süreç boyunca olağanüstü bir cesaret toplamışsam bile bu konudaki bütün şeref bana ait değildir. Sadece bu ko-

nuyu dile getirme onuru benimdir. Oysa siz beni böylesi bir hakikate alıştırmanın şerefine maliksiniz. Görmüyor musunuz? Günlerce, aylarca, yıllarca beni böyle bir sonuca hazırlayan bizzat siz değil misiniz?

Beni yok etmeyi denediniz efendim. Bıkmadan usanmadan ardı arkası kesilmeyen bir çabayla denediniz. Şimdi kibrime yenilip sizin başarılı olmadığınızı mı söyleyeceğim? Asla! Olağanüstü bir şekilde fazlasıyla başarılısınız. Görmüyor musunuz, büyük bir kudretle beni bir insandan bir "vak'a"ya çeviren siz değil misiniz? Öyleyse ben yalnızca bir "vak'a"yım. Asla bunun ötesinde bir şey değil. Belki daha aşağı da olabilir. Bir vak'a olduğumdan -yani olduğumuzdan- dolayı şaşırtıcı bir şekilde biz hepimiz eşitiz. Harika bir iş efendim! Uzun bir süreye ihtiyaç duymasına rağmen gerçekten harika bir iş! Ama efendim, bir milyon insanı hep birlikte bir potada eritip tek bir şey hâline getirmek hiç de kolay bir iş değil. Bundan dolayı inanıyorum ki bu işin uzun bir süreye ihtiyacı varsa mutlaka buna müsaade edersiniz. Siz o milyonlarca insanın temayüz ettikleri bireysel özelliklerini kaybettirdiniz. Dolaysıyla şu anda herhangi bir tasnife ihtiyacınız yok. Siz şu an yalnızca bir vak'anın karşısındasınız. Aklınıza bu vak'ayı hırsızlık olarak isimlendirmek gelirse onlar hırsız, hainlik olarak isimlendirmek gelirse hepsi hain. O zaman bu yorma, yorulma ve anlamsız bakışlar niçin?

Efendim! Kalın kafalı olduğum için hüküm vermekte acele etmeyin! Ben bir de başka bir açıdan onların ticari bir vak'a olduğundan bahsetmek istiyorum. Onlar her

şeyden önce turistik bir kıymettir. Her turist mutlaka sığınmacı kamplarına gitmeli. Sığınmacılar da ip gibi dizilip mümkün olan en ağır ıstırapla olması gerekenden çok daha fazla uzun uzun bakmalılar. Turist gelecek, bir fotoğraf çekip biraz da üzülecek. Sonra ülkesine dönüp "Filistinliler ölmeden kamplarını ziyaret edin!" diyecekler.

İkinci olarak onlar politik bir kıymettir. Onlar, milliyetçi söylemlerin, insancıl jestlerin ve seçim vaatlerinin ana konusudur. Görüyorsunuz efendim, onlar siyasi hayatın her yönden kazanç sağlayan kurumlarından birisi hâline geldiler.

Efendim! Hiçbir şekilde "sonra" yok! Bu, korkunç bir hakikat. Ama ne de olsa hakikat... Hayattaki rolüm nihaî olarak bir kalıba sokuldu. Ben, fert olarak sadece bir domuzum. Ben, bir toplum olarak ticari, turistik ve politik kıymeti olan bir vak'ayım. Bu keşfi dile getirmeden önce uzunca düşündüm. Ve yine biliyorum ki kürsüler "Bu haindir, korkaktır, kaçaktır, eziktir" diyen kimselerle dolacak. Zararı yok. Alnıma şimdiye kadar çalındığından daha fazla bir leke çalınamaz. On beş sene sonra hepinizin mücadele adamları, samimiyet önderleri ve ümitsizliğe düşüp kaçmayan korkusuz kahramanlar kesilmenizin de bir zararı yok.

Efendim! Kurumumuz sayısız başka hizmetler de sunuyor. Söz gelimi biz, ötekilere ders olmak için en uysal topluluğuz. Siyasi şartlar, içinden çıkılması zor ve çetin bir hâl mi aldı? Öyleyse hemen sığınmacı kamplarını vurun! Bazı mültecileri hatta yapabilirseniz hepsini hap-

sedin! Böylece vatandaşlarınıza eziyet etmeden acımasız bir ders verin! Bu iş için ayrılmış ve meydanlarında denemelerinizi yapabileceğiniz bir topluluk varken niye vatandaşlarınıza eziyet edesiniz ki?

Dikkatinizi diğer birçok meseleye çekmek istiyorum efendim. Siz sızlanıp duranların yalnızca bazı Filistinliler olduğunu iddia etmek suretiyle vatandaşlarınızın size karşı sadakatini pekiştirebilirsiniz. Projelerinizden birisi başarısız mı oldu? Hemen Filistinlilerin bu başarısızlığa sebep olduğunu söyleyin! Peki nasıl? Bunun üzerinde uzunca düşünmeye gerek yok. Mesela Filistinlilerin oradan geçtiğini ya da bu projeye katılmak istediklerini ya da herhangi başka bir şey söyleyin! Zira size hesap sormaya kalkışacak hiçbir kimse olamaz! Bir kimse niye böyle bir şeye kalkışsın ki? Kim on beş sene sonra kendisini amaçsız ölüme yollama cesaretine sahip olabilir?

Efendim! Biz ara sıra sizin için velinimetiz. Bizden birini idam sehpasında sallandırabilir, böylece onun ölü bedeni üzerinden hiçbir üzüntü, korku ve vicdan azabı duymaksızın binlerce insanı kazanabilirsiniz. Ancak efendim, çoğu zaman biz sizler için bir cezayız. Biz hırsızız. Biz hainiz. Biz topraklarımızı düşmana sattık. Biz açgözlüyüz. Buradaki her şeyi hatta toprağınızı bile yemek isteyen açgözlüleriz.

İşte bu bize biçilen rol... İstesek de istemesek de bu rolü oynamak zorundayız. Ancak efendim, uykularımı kaçıran, söylemek zorunda olduğumu düşündüğüm basit bir mesele daha var: Çoğu insan bir yerde, bir boşluğu doldurduğunu hissettiğinde hemen sormaya başlar:

Sonra ne olacak? Bu işte en kötü olansa kendisinin asla bir "sonra" hakkının olmadığını anladığında cinnete benzer bir şeye kapılıp kendi kendine kısık bir sesle şöyle diyecek olmasıdır: Bu nasıl bir hayat? Ölüm ondan daha iyi! Sonra günler geçtikçe feryat etmeye başlayacak: Bu nasıl bir hayat? Ölüm ondan daha iyi! Ve feryat efendim, feryat bulaşıcıdır. Bir anda herkes hep bir ağızdan feryat etmeye başlar: Bu nasıl bir hayat? Ölüm ondan daha iyi! İnsanlar genellikle ölmeyi çok istemedikleri için başka bir şey düşünmeleri kaçınılmazdır.

Efendim! Korkarım çorbanız soğudu. Müsaade ederseniz artık gideyim.

1962

Ufuk Kapının Ardında

Merdivenin başına varmadan önce soluklanmak için durdu. Hayır! Bu kadar yorgun olamazdı. O, asla yorgun olmayacağını iyi bilirdi. Araba onu otelin kapısının önünde indirmişti. Hem ufak bir sepetten başka bir şey de taşımıyordu. Merdiven de düşündüğü kadar uzun değildi. Fakat onun iflâhını kesen, dizlerinin bağını çözen ve azmini kıran daima bu son üç basamaktı. Sepeti merdivene koydu ve duvara yaslandı. Şimdi geldiği yerden geri mi dönecekti? Soru ona ilginç geldi ancak ondan kurtulamadı. Tıpkı bir çan gibi başında çınlayıp duruyordu. "Dönecek miyim?" Damarlarında kol gezen tereddüt girdabının içinde bir anda hatırladı: İki sene önce de aynı bu şekilde durmuş ve kendisine aynı soruyu sormuştu. Bir solukta arabaya geri dönmüş ve Kudüs'ü terk etmişti. Şimdi bir kez daha geri mi dönecekti? Elini sepete uzattı ve sapını sıkıca kavradı. Kendisini bataklıktan sökercesine yukarı doğru atıldı.

"Hayır, bu sefer dönmeyeceğim. Bu derece korkak olmam rezillik. Ben on yıllarca sırtımda basit ama bir o kadar da ağır bir yük taşımışım. Şimdi bu rezaleti, işgal edilmiş topraklarla henüz edilmemiş olanlar arasında

taştan bir engel olarak yükselen Mendelbum kapısının gölgesinde temizlemem gerek."

"Hayır! Bu sefer dönmeyeceğim. İsteyerek mi yahut zorla mı -emin değilim- on yıl boyunca söylediğim büyük yalana artık bir son vermem gerek."

İki yıl önce Kudüs'e geldiğinde annesiyle görüşüp ona her şeyi anlatmaya karar vermişti. Fakat o, otelin merdivenlerinde durduğu esnada annesine radyo yayını aracılığıyla "Ben ve Delâl iyiyiz. Sizde ne var ne yok?" diyerek söylediği büyük yalanı silemeyeceğini hissetti. Bu on sene boyunca yalan, haşin bir şekilde büyümüştü. Öyle ki gerçeği, tek bir seferde -zor, kırıcı belki öldürücü de olsa- söylemek için bir gerekçe bulamamıştı. Bu sebeple o gün merdiveni tırmanmaktan vazgeçmeyi yeğlemiş ve arabaya geri dönmüştü. Annesinin o sabah boyunca kapının ağzında kalabalık arasında boynunu uzatıp bakarak oğlunu gözlediği konusunda şüphe yoktu. Üzücü ve acı bir hayal kırıklığı yaşadığında da bir şüphe yoktu. Fakat bütün bunların hepsi orada, on sene sonra, öldürücü gerçeği söylemek için annesinin karşısına çıkmaktan çok daha kolay durmaktaydı.

Yatağına uzandı ve ellerini başının altında birleştirdi. Karanlık, uyuyan şehrin üzerinde yayılmaya başlamıştı. Odadaysa tek bir keskin fikirden başka bir şey yoktu: "Yarın Mendelbum'a gitmek gerek." Yarın annesi terli elleriyle kendisine el sallayacak, gözyaşlarıyla ıslanmış yaşlı yüzü ve ağarmış saçlarıyla kendisine doğru koşacak, göğsüne yaslanıp ölmek üzere olan küçük bir kuşun titrediği gibi titreyecek, karşılıksız bırakılmış sevgisiyle

içini dolduracağı bir kelime bulamadan yorgun başını oğlunun yüzüne yaslayacaktı. Peki, tıpkı sinesinde çarpan kalp gibi annesi göğsünün üstünde titrerken ona ne söyleyebilirdi? Nereden başlaması gerekirdi?

Yatağında bir sağa bir sola döndü. Sanki kalp atışlarının gerilmiş bir tel gibi bütün vücudunda çarptığını duymuştu. En baştan başlayacaktı; annesinin kendisine nişanlamak istediği genç kızı görmek için Yafa'dan ayrılıp Akka'ya gitmesinden itibaren... Bu anı bütün ayrıntısıyla hatırlıyordu; annesi merdivende hayırdualarda bulunarak nasıl da dikilmişti. Teyzesi, annesinin yanında durmuş, ona huzurlu bir şekilde el sallamıştı. Kendisi yokken teyzesinin, annesini asla yalnız bırakmayacağını biliyordu. Kendisiyle beraber gelmek isteyen kız kardeşi Delâl'in elini sıkıca tutmuştu. Delâl, on yaşında hayatında ilk defa abisiyle evinden ayrılacak olan körpe bir kızdı.

Fakat olaylar ne onun ne de Delâl'ın istediği şekilde gerçekleşti. Yafa'dan ayrıldıktan birkaç gün sonra yol kapandı ve geri dönüş imkânsız bir hâl aldı. Annesinden uzakta geçirdiği o kara günlerde çok endişelenmişti. Endişesi kendisi için değil, annesinin her şeyi olan Delâl içindi. Ölüm etrafta kol gezerken yaşlı kadına hayatın tadını veren oydu. Her şeyin ölüm demek olduğu bir zamanda Delâl, tam anlamıyla hayat demekti.

Hayır! Hikâyenin bu kısmı hiçbir şekilde annesini ilgilendirmiyordu. Kuşkusuz o, anlaşılması hikâyenin bu kısmından çok daha karmaşık olan olayları bilmek istiyordu.

Bir kez daha tereddüt içerisinde yatakta bir sağa bir sola döndü. Odanın içinde cılız ve loş bir ışık titriyordu. Sepetse sanki canlı bir şeymiş gibi duvara yaslanmıştı. Hikâyeye niçin sonundan başlamıyordu? Niye annesine Yahudilerin Akka'ya nasıl girdiklerini ve bundan sonra olayların nasıl geliştiğini anlatmıyordu?

Gözleri önünde cehennem yaşanırken odadaydı. Karanlık, Akka'yı örtmeye başladığında herkes gibi geri döndü. Küçük tüfeği, içindeki her şeyi kustu ve âdeta bir sopa hâline geldi. Herhangi bir şey için kullanılamayacak yalnızca kuru bir sopa... Odasına gitti ve şehri sarmış paniğin gölgesinde ağlayan Delâl ile kucaklaştı. Ne olduğunu anlamadan omuzlar kapının üzerine yıkılmıştı. Birden kör bir kurşun belirmiş, ardından odaya yağmur gibi kurşun yağmıştı. Sonra gözleri önünde odanın ahşap kapısına set olan dört adamın üzerinden duman kalkmıştı. Ancak, hareket edemedi. Delâl, kanlar içerisinde son nefesiyle titriyordu. Abisi kalbini ve kanını vermek istercesine sarıldığında Delâl, bakışlarını abisine dikti, sonra bir şey demek için kaşlarını kaldırdı. Ancak ölüm, ağzından kelimenin çıkmasına mâni oldu.

Ağlamış mıydı? Şu anda bir şey hatırlamıyordu. Bütün hatırladığı, son nefesini vermiş kardeşini kollarında taşıması ve yola fırlayıp -sanki kendi gözyaşı kâfi gelmeyecekmiş gibi- yoldan geçenlerin gözyaşlarını dilenmek için herkesin içinde onu havaya kaldırmasıydı. İnsanların, kolları arasından ölü bedeni ne zaman alabildiğini hatırlamıyordu. Fakat o, ölmüş kardeşini, onun taşlaşmış soğuk bedenini kaybettiğinde her şeyini; toprağını,

ailesini, umutlarını kaybettiğini hissetti. Kendi hayatını kaybetmesi artık umurunda değildi. Böylece memleketini terk edip bir kamçı gibi ardından gelen kaderden kaçarak dağlara düştü.

Bütün bunları anlatsaydı on sene boyunca inşa ettiği büyük yalan silinir giderdi. O an annesi, Delâl'in on yıl önce öldüğünü ve oğlunun, radyo yayını aracılığıyla o soğuk cümleyi sürekli tekrar ederek yıllarca kendisine yalan söylediğini anlayacaktı: "Ben ve Delâl iyiyiz. Sizde ne var ne yok?"

Pencereye doğru yürüdü. Koyu perdeleri açtı ve yola dik dik bakmaya başladı. Annesini yalandan, kendisini de tek başına yüklendiği kara talihten kurtarması gerekiyordu. Annesine Delâl'in orada gömülü olduğunu ve her bayram küçük kabrinin üzerine bir demet çiçek koyacak kimse bulamadığını anlatması gerekiyordu. Güzelim kabirden neredeyse birkaç karış uzakta bulunmasına rağmen oraya ziyaretin annesine henüz nasip olmadığını da söylemesi gerekiyordu.

Buluşma ertesi günün erken saatlerinde büyük kapının gölgesindeydi. Ali, merakla yüzleri taradığı esnada annesini göremedi. Sadece teyzesi oradaydı. İlk başta onu çıkaramadı. Ancak teyzesi, onu tanıdı ve kalabalık arasından yerini belli etti. Buluşma sırasında, Ali'nin özellikle cevap vermek için geldiği soruyu sordu:

-Delâl nerede?

Ali'nin yanında taşıdığı bütün azmi, umut besleyen iki küçük gözün içinde eridi. Sanki gizli bir güç boğazına

yapışmış ve onu amansızca sarsmaya başlamıştı:

- Ama sen bana annemin nerede olduğunu söylemedin?

Gözler, yeniden birbirlerini buldu. Ali sepeti bir elinden diğerine aldı ve bir şey demeye çalıştı. Fakat boğazına, bükülmüş bir temren gibi geniş bir yumru oturmuştu. Teyzesi elini uzatıp Ali'nin koluna koydu. Teyzesinin sesi ona, inanılmaz bir acıyla dolu geldi:

- Delâl nerede?

- Delâl?

Bir kez daha çaresizliğin, dizlerinin bağını çözdüğünü hissetti. Bayılacağını hissettiği için kendini ayakta tutmaya çalışıyormuş gibi görünüyordu. Elini kaldırdı ve sepeti teyzesine doğru uzattı:

- Bu sepeti anneme götür. İçerisinde biraz taze badem var.

Daha fazla konuşamadı. Yaşlı kadının gözlerinden acı dolu bakışlar süzülmüş ve dudağı titremeye başlamıştı. Ali, teyzesinin omzunun ardına baktı ve bitkince tamamladı:

- Taze bademi çok severdi. Aralarında tıpkı bir kabir gibi açılan derin sessizlik süresince kendisini kaçmaya sevk eden büyük bir arzu hissetti. Teyzesiyse parmaklarını, içerisine Delâl'in yeşil elbisesini koyduğu küçük çantasında gezdiriyordu. Kesintisiz bir duygu kalplerini birleştiriyordu. Teyzesi orada, gözleri suskun bir gözyaşıyla parlarken duruyor; Ali ise parlak, keskin bir kılıcın boğazını kestiğini hissediyordu. Ali elini teyzesine doğru

uzattı ve teyzesinin yüzünü kaldırdı. Sonra kısık bir soruyla kendisini bu durumdan kurtardı:

-Yafa'yı nasıl terk ettin?

Teyzesi bir şey söylemeye çalıştı fakat başaramadı. Kelime seli boğazında düğümlendi. Sustu ve anlamsız solgun bir şekilde tebessüm etti. Ali, Mendelbum kapısının ardında görünen ufka sükûnet içerisinde bakmaya başladığında teyzesi, titreyen elini Ali'nin omzunu belli belirsiz şefkatle sıvazlamak üzere uzattı.

Kuveyt-1958

Haram Silah

Hikâye şöyle başladı: Ebû Ali evine dönüyordu. Rahatsızlığından dolayı güneş batmadan dükkânını kapatmıştı. Eve gitmek ve akşam yemeğini yiyip yatağa girmeden önce kapının önündeki küçük sandalyede dinlenmek istemişti. Bu rahatsızlığın sebebini bilmiyordu. Ümmü Ali'nin büyük bir bakır tasa koyduktan sonra sabah yanında getirdiği yemek bozulmuş olabilirdi. Çünkü dünün yemeğiydi. Belki de sebep, bir saati bir saatine uymayan havaydı. Her hâlükârda Ebû Ali dükkânda kalmamayı yeğledi. Allah göstermesin, herhangi bir aksilik olacaksa bu, ailesinin yanındayken, Ümmü Ali'nin kolları arasında, oğlu Ali'nin gözleri önünde olsundu. İşte tam o vakitte Ebû Ali'nin köy meydanına uğramasını sağlayan sebep de buydu. Eğer rahatsızlık hissetmeseydi oradan geçmez ve bütün bu hikâye meydana gelmezdi.

Zemini taş döşeli meydanın diğer ucunda, kendisine birkaç adım uzaklıkta köy gençleri ve yetişkinlerinden bir grup, halka şeklinde birbirlerine kenetlenmiş, bir şeyin etrafında toplanmışlardı. Ebû Ali, olduğu yerden olan biteni kestirmeye çalıştı ancak başaramadı. Eğer sıradan bir durum olsaydı Abdullah, Faruk'un yanın-

da durmazdı. Çünkü Abdullah ve Faruk, birbirlerinden nefret ederdi. Öyleyse durum, ciddi olmalıydı. Aynı şekilde, tam da bu noktada onu merak sarmasaydı bütün bu hikâye olmayacaktı. Fakat o, yönünü değiştirdi ve rahatsızlığına rağmen olan bitenden haberdar olmak için insan çemberine doğru yürüdü. Oraya tam varmadan önce, birbirine çarpan omuzlar arasından bir jip gördü. Jipin yanında tam tekmil eğitim üniformalı, omzunda yeni bir tüfek asılı yabancı bir asker duruyordu.

Bu askerin kalmak amacıyla köye defalarca geldiğini hatırladı. Ancak köy halkı, yalnızca yanında silah taşıdığı için -başka herhangi bir nedenden değil- onu sürekli geri çeviriyor ve şöyle diyordu: "İnsan elinde silah, cinayete teşvik demektir. Bu askerin, bir gün, güç ve üstünlük gururu aklını çeldiğinde insanlara ateş etmeyeceğini kim garanti edebilir? Kurşun insanlara karşı değil, sırtlanlara karşı kullanılmalı." İşte bu düşünce Ebû Ali'yi kalabalığın yanına sevk eden şeydi. Tam da o esnada her şeyi anladı. Buna rağmen kalabalığa katılmasını gerekçelendirmek istercesine hemen en yakınındakine sordu:

-Burada neler oluyor?

Yanında duran adam cevap verdi:

-Subay, muhtarın evine gitti. Asker ise burada bekliyor.

- Demek subayı da yanında getirmiş.

- Evet. Subay, muhtarla konuşmak için gitti. Muhtemelen muhtar bu sefer kabul edecek.

- Ya siz?

- Ahali, tüfeğini kaçırmak istiyor.

Kalabalığın arasına sızdı. İnsanlar ona yer açtı. Ama o, ileri doğru yürüdü. Omuzları ve elleriyle insanları ite kaka en öne vardı. Asker, üç dört metre uzaklıkta doğrudan karşısındaydı. Bulunduğu yerden tüfeği süzdü. Tüfek son modeldi. Şarjörü sekiz mermi alırdı. Ne çizik ne paslı, yepyeni görünüyordu. Kendi kendine "Fiyatı 100 cüneyhin üzerinde olsa gerek" dedi. Yanında duran adama:

-Tüfeği kaçırmak isteyen kim?

-Henüz kimse karar vermedi. Şu mavi gözlere bak! Nasıl fıldır fıldır dönüyor. Av köpeği gibi tetikte duruyor, meymenetsiz.

Ebû Ali biraz düşündü. Sonra bir anda karar verdi. Karar zihnine öyle gürültülü inmişti ki hastalığını unutmuş, yalnızca tek bir şey hatırlamıştı: Bu silahlı asker burada kalmamalıydı. Eğer tüfeği alınırsa o zaman kalmasının bir zararı yoktu. Çünkü tüfeği elinden alınırsa diğer herkesten farksız ve diğer herkes gibi zararsız olacaktı. Öyleyse tüfeğin kaçırılması gerekiyordu. Karar kesindi.

Fakat iş kolay olmadı. Evet, süngü, tüfeğin namlusunda takılı değildi ama askerin palaskasının üzerinde sallanıp duruyordu. Asker, elini süngüye uzatmak istese çok fazla bir vakte ihtiyacı yoktu. Sonra subay her an geri dönebilirdi. Bundan dolayı iş, çocuk oyuncağı değildi. Kişi herhangi bir iş yapmak istediğinde o işi her yönden ölçüp biçmesi gerekirdi. Ebû Ali son kararını vermeden

önce kalabalığa danışmaya karar verdi ve herkes duysun diye yüksek sesle bağırdı:

- Gençler! Kim öne atılacak?

Ancak kimse cevap vermedi. Olan tek şey bütün gözlerin ona çevrilmesiydi. Buna çemberin orta yerinde dikilen askerin mavi gözleri de dâhildi. Asker korkmuştu. Çünkü herhangi bir aptallığın bilezik gibi etrafını örmüş adamların elinde ani bir ölüme sebep olacağını iyi biliyordu.

Ebû Ali yeniden bağırdı:

- Gençler! Tüfeği ben alacağım, ben.

Çemberin karşı tarafından bir ses geldi:

- Ebû Ali! Tüfeklerin erbabı sensin.

Ebû Ali sanki içindeki coşkuyu kamçılamak istercesine yüksek sesle tekrarladı:

- Tüfeği ondan alacağım!

Aynı ses:

- O tüfek sana helâl.

Ebû Ali yeniden bağırdı:

Bana helâl. Onu alacağım.

Biraz düşündü. Sonra etrafına baktı ve kısık bir sesle:

-Tüfek benim elime geçtiği zaman bana kaçış yolu açın! Beni yakalamaya kalkışacak olursa yolu kapatın!

-Mantıklı, Ebû Ali! Bize güven!

-Size güveneceğim.

Sonra kendi kendine "Şimdi işe koyulma zamanı"

dedi. Askere baktığında onu, kendisine dik dik bakarken buldu. Bir an korku hissetti ancak çok geçmeden korku kayboldu. Eğildi. Ayakkabılarını çıkardı ve tek bir kelime dahi etmeden yanında duran adama verdi. Asıl iş şimdi başlıyordu. Ayakkabıların soluksuz koşarken koşuyu engellemekten başka bir işi yoktu. Kefiye ve ageli başından çıkardı. Sonra ageli boğazına indirdi ve kefiyeyi de belinin iki yanına bağladı. Eğildi ve elbisesinin ucunu kaldırıp kemerinin altına tam ortasından sabitledi. Bu, koşuya başladığında ayak açıklığının geniş olması için en uygun olan şeydi. Beyaz, uzun ve ayak bileklerinde daralan iç pantolona gelince o hiçbir şeye mâni değildi.

Üç dört metre uzaklıkta tüfeğiyle birlikte ayakta dikilen asker, olan biten her şeyi anlamıştı. Ancak o, herhangi bir işe kalkışmadan dik dik bakmaya devam etti. Ebû Ali, askerin, muhtemelen şarjörü boş olan silahını kullanmayacağını biliyordu. Asker orada, öyle bir hâlde dikiliyordu ki kimse onun yerinde olmak istemezdi. Ne yapması gerektiğini bilemiyor, Ebû Ali en mükemmel şekilde hazırlanırken ona bakmakla yetiniyordu. Ebû Ali, ceketinin ucunu karnına bağlarken asker tüfeğini omzundan indirdi. Silahın dipçiğini hemen önüne, yere sabitledi. Sonra silahın sert, deriden kemerini sağlam bir şekilde iki defa bacaklarının etrafına doladı. Ebû Ali'den yine gözlerini ayırmaksızın iri botunun topuklarını birbirine vurdu. Ebû Ali, yanında duran ve verdiği ayakkabılarını koltukaltına sıkıştırıp ellerini belinde birleştiren adama:

-Bu aksilik işi bozdu. Ne yaptığına bak! Meymenetsiz,

onu tüfeğiyle birlikte kaçırmamı istiyor!

Adam sakince:

-Tüfeği bacaklarından çöz.

-Nasıl?

-Askeri yere düşür.

Ancak Ebû Ali artık fikrini değiştiremezdi. Neredeyse yolu yarılamıştı. Şimdi ceketinin ucunu karnından çözmesi ve ayakkabılarını geri giymesi tam bir rezillik olurdu. Oysa asker, dudakları titrek, miğferi güneş yanığı başının üzerinde parlarken gözlerini kendisine dikmiş, bakmaya devam ediyordu.

Ebû Ali kollarını iki tarafa olabildiğince açtı. Etrafında duran adamları arkasında bırakarak bir adım öne çıktı. Sonra sabit adımlarla meydanın ortasına ilerledi. Asker savaşın başladığını anlamıştı. Tüfeğin namlusunu sıkıca tuttu ve yalnızca bir adım ötede tam karşısına dikilen Ebû Ali'den gözlerini ayırmadan tüfeği göğsüne doğru yaklaştırdı. Ebû Ali durdu ve askerin gözlerinin içine kesintisiz baktı. Sanki arkasından cılız ve titrek bir ses bağırıyordu:

- Ah Ebû Ali! Erkeklerin efendisi!

Kollarını sert ve dümdüz uzattı. Avuçlarını askerin avucunun üzerine, tüfeğin etrafına sıkıca sardı. Sonra askerin gücünü ölçmek için iki defa hafif bir şekilde tüfeği kendisine çekti. Askerin tüfeğe sımsıkı sarıldığını anladığında sert bir şekilde asıldı. Ancak asker, tüfeği göğsüne çekmek suretiyle buna karşı koydu. Vücudu gitgide taş kesilmiş, yüzü kızarmıştı. Ebû Ali olanca gücüyle

asıldığında askerin botları taş döşeli zeminin üzerinde kaydı ve asker sırtüstü yere düştü. Ebû Ali tüfeği hızlıca iki kez döndürdü ve tüfeğin kemerini, askerin havaya dikilmiş bacaklarından çözdü. İri ve hoyrat elleriyle tüfeği kapıp sevinçle bakarak kucağına bastı. Sonra yüksek sesle bağırdı:

- Gençler! Yolu açın!

Biraz önce durduğu yerde açılan dar boşluk arasından çevikçe sızdı. Sonra boşluk, Ebû Ali evine yönelerek çamurlu sokakları hızla geride bırakırken adamların omuzlarıyla tekrar kapandı.

***

Fakat Ebû Ali evine gitmedi. Ondan ve tüfekten haber alınamadı. Ebû Ali sıradan bir adam, olay da sıradan bir olay olsaydı o zaman kimse ilgilenmezdi. Fakat mesele, Ebû Ali'nin sıradan bir kimse olmamasıydı. Ebû Ali'nin evi, çoluk çocuğuyla dolup taşardı. O, dürüst bir aile babasıydı. Sadece bu değil, üstelik Ebû Ali'nin evi köydeki ilk evdi. Ev, zeytin dikili tepenin üstünde, köyün batı sınırında bulunuyordu. İnsanlar bildik bileli ev, oradaydı. Bu ev, Ebû Ali'nin kendisi hatta dedesi doğmadan önce bile orada vardı. Nesilden nesile, bir düzen ve sessizlik içerisinde evi ve evle birlikte öteden beri eve ait bütün yükümlülükleri de miras almışlardı.

Ebû Ali'nin evi, köyün girişinde ve batı sınırındaydı. Zeytin tepesinin altında uzanan korulukta kışın ortasında soğuk arttığında yemek -belki de sıcaklık- aramak için köye inen sırtlanlar çok oluyordu. Ebû Ali'nin eviy-

se -herhangi bir kimse tarafından yükümlü tutulmaksızın- her kış sırtlanları uzaklaştırma görevini üstlenmişti. Çünkü ev, köyle koruluğu ayıran sınırdı. Köyün ahalisi de evin bu görevini kabullenmişti. Zira ahali, daha önce bu görevi başka bir evin üstlendiğini hatırlamıyordu.

Şimdi, tüfeğin hikâyesi tekrar devam ediyor: İnsanlar, Ebû Ali'nin yeni bir tüfek sahibi olmasını sağlayan tesadüften memnuniyet duydular. Ebû Ali'nin, kışları, sırtlanlarla mücadelede kullandığı baltanın yerini alacak bir tüfek sahibi olmasının vakti gelmişti. Kış kapıdaydı. Ebû Ali'nin o tüfeğe sahip olması gerekti.

Fakat işler ne ahalinin ne de Ebû Ali'nin istediği gibi oldu. Olaydan iki gün sonra bazı sırtlanlar eve ulaşmayı ve gece boyu evin etrafında dolaşmayı başarabildi. Göz açıp kapayıncaya kadar her şey değişti.

Ümmü Ali evlatları için endişelendi ve onları bu korkudan uzak olsunlar diye köye gönderdi. Kendisiyse, eşi ve onun akıbeti için hıçkıra hıçkıra ağlayarak evde kaldı. Sırtlanlar, evin etrafında cirit atarken keskin ulumalarını köyün sessizliğine bırakıyorlardı. Köye korku salarak her gece gitgide çoğalıyorlardı.

Ne var ki Ebû Ali muammasının çözümü çok kolay olmadı. Muhtarın evinde ve kapalı kapılar ardındaki konuşmaların hepsi Ebû Ali hakkındaydı: Nereye gitti? Başına ne geldi? Acaba başka bir köye gidip tüfeğini sattı ve başka bir kadınla mı evlendi? Ya da öldürüldü de insanlar görmeden gömüldü mü?

Sorular dur durak bilmeden köyde dilden dile dolaş-

maya devam etti. Öyle ki diğer bütün işler sorgulama ve şüphenin gölgesinde kayboldu. Artık kimse evle ve Ebû Ali'nin, köyün sokaklarına dağılmış ailesiyle ilgilenmiyordu. Ali, akıl danışmak için muhtarın evine gittiğinde salonun bağrışıp çağrışan ve Ebû Ali'nin hikâyesini en ince ayrıntısına kadar tartışan adamlarla dolu olduğunu gördü. Boş yere muhtarın yanına varmaya çabaladı. Her adım attığında adamlar onun yolunu kapatmıştı. Nihayet, geldiği gibi dönmekten başka çare bulamamıştı.

***

Ebû Ali tüfeği kucağına bastı ve çamurlu sokaklarda evine doğru koşmaya başladı. Ter, sırtını ve göğsünü ıslatmıştı. Hava, elbisesinden göğsü ve dalı arasına her girdiğinde terin, göğsüne ve dalına buz gibi çarptığını hissediyordu. Ancak bu durum tüfekle birlikte eve dönme azmini kırmadı. Tüfek ağırdı. Her köprü geçtiğinde ya da her köşe dönüşünde kucağında tüfeğin ağırlığının arttığını hissediyordu. Göğsü, derin ve sancılı bir öksürükle daralmaya başladığında hasta olduğunu ve dükkânını rahatsızlığının verdiği sıkıntıdan kurtulmak için erken kapattığını hatırladı. Ancak kucağındaki hazinenin, şarjörü sekiz mermi alan son model tüfeğin farkına vardığında memnuniyet içerisinde gülümsedi. Pencerenin ardında oturup kedi gibi karanlığa gözlerini dikerek geçirdiği o sessiz ve soğuk geceleri hatırladı. Bir sırtlanın karaltısını gördüğünde yahut onun iğrenç kokusunu aldığında iki büklüm, hızlıca arka kapıdan çıkarak avuçları baltanın sapında taş kesilmiş bir vaziyette ona yaklaşırdı. Böylece sırtlan, ekilip dikilmemiş ancak tavukların barınması

için küçük bir kümese sahip bahçede kıstırılmış olurdu. Sonra çarpışma başlar, çok geçmeden Ümmü Ali, yine iğrenç hayvanın leşini alıp tepenin başından ormana atmak için çıkar gelirdi. Hayır! Artık bundan sonra bir daha olmayacaktı! Ürkütücü karaltı belirdiğinde ahşap pencereden bir el ateş edecek ve geçen yıl olduğu gibi sırtlanlar çoğaldığında çorak bahçeye çıkmaktan korkmayacaktı. Hayır! İşte bu, şarjörü tam sekiz mermi alan tüfek... Ayakları çatlarcasına koşmaktan geri durmadan şefkatle onu kucağına bastı. Soluk soluğa kalmasına ve öksürmesine rağmen askerin iri botlarının sesinin, başının üzerinde birbirine eğilmiş duvarlar arasında yankı yaparak hemen arkasında çarptığını duyuyordu. Birden yoluna iki karaltı çıktı. Durdu. Boğuk solumalarının hırıltısı düzenli bir şekilde bir yükseliyor bir alçalıyordu:

- Ver onu!

Bunu, adamlardan biri kaba bir sesle söyledi. Avucunu olabildiğince açarak kollarını uzattı. Sanki Ebû Ali'nin tüfeği avucunun içine koymasını bekliyor gibiydi. Ebû Ali tüfeği bir omzuna aldı, diğer omzunu da yola doğru, tüfekle adamın açık avucu arasına konumlandırdı. Adam soğuk bir şekilde yinelerken soluk soluğa kalması Ebû Ali'nin konuşmasını engelledi:

- Ver onu! Duymuyor musun?

Ebû Ali yutkundu ve cılız bir sesle:

- O bana helâl.

- Seni, onu çalarken gördük. Ver onu!

- Bana helâl!

- Ver!

Ebû Ali geriye bir adım attı. Askerin botlarının sesi iyice artmış, sokağın bütün sessizliğini bozmuştu.

Askere eşlik eden başka adımların sesini fark edebildi. Belki subay da, askerine katılmıştı. Hatta Allah'ın cezası muhtar da onlarla birlikte olabilirdi. Belki bütün köy, muhtarı takip ederek peşine düşmüştü.

Bir çırpıda arkasına döndü. Sonra yeniden gölgede dikilen adamlara bakmaya başladı.

- Sizi tanıdım. Açın yolu! Peşimdeler.

Adamlardan birisi öne atıldı ve Ebû Ali tüfeği kulaç boyunca arkasına doğru uzaklaştırırken boğazına yapıştı. Ebû Ali az kalsın boğulup öleceğini hissetti:

- Ver onu! Yoksa seni boğup öldürürüz.

- Sizi tanıdım.

Kaygı içerisinde düşündü: Birbirlerine karşı taşıdıkları nefrete rağmen nasıl oldu da ikisi ittifak edebilmişti. Boğazında kalan soluğun elverdiği kadar bağırdı:

- Sizi tanıdım. Bırakın beni!

- Onu bize ver! Yoksa seni öldürürüz.

Ebû Ali arkasına baktı. Bir an sokağın başında karaltıların sallandığını görür gibi oldu. Kurtulmak için sert bir şekilde davrandı. Ne var ki bir milim bile kıpırdayamadı. Fakat aynı zamanda şundan da emindi: Yeryüzünün şeytanları hep beraber tüfeği elinden zorla almaya çalışsa tüfekle birlikte eli omzundan kopmadan asla onu alamazlardı. Bundan dolayı bütün gücünü sesine verdi:

- Birlikte öleceğiz o zaman! Bırakın beni!

- Ver onu!

- Mümkün değil!

Adamlar arkasına baktı. Sonra biri diğerine:

- Şimdi ne yapacağız?

Öteki hemen cevap verdi:

- Onları durdurmaya çalış! Burada kal, onlarla konuş!

Adamlardan biri Ebû Ali'yi kolundan ve boğazının altından kavrarken diğeri onu bıraktı. Ebû Ali şiddetle adamı öne doğru itti, boğazındaki ve kolundaki kuvvetli ellerin baskısı altında güçlükle koşmaya başladı.

Ebû Ali yorgundu. Endişesi ve yakayı ele vermesi yorgunluğunu artırmıştı. Kollarına ve boğazına sıkıca sarılan eller acımasızdı. Buna rağmen birden koştuğu yolun evinin yolu olmadığını anladı. Geri dönmeye çalıştı ama adamın yumruğu buna izin vermedi. Gücünün tamamen tükendiğini ve ciğerlerinin en derinliklerinden gelen sancılı öksürüğünün boğazını söküp yere fırlatacağını hissediyordu. Hayır, bu yol evinin yolu değildi. Bir kez daha kurtulmayı ya da en azından ayakta durmayı denedi. Ne var ki yediği iki yumruğun etkisinin şiddeti ve sertliği daha da arttı. Ağlamak üzereyken kaçışın olmadığını anladı.

BEYRUT-1961

FİLİSTİN'DEN ÜÇ BELGE

Ramle'den Bir Belge

Bizi iki saf hâlinde Ramle'yi Kudüs'e bağlayan cadde üzerinde durdurdular ve bizden ellerimizi çapraz bir biçimde havaya kaldırmamızı istediler. Yahudi askerlerden birisi, annemin, Temmuz güneşinden gölgesiyle korunmam için beni önüne çekmek istediğini fark ettiğinde şiddetle ellerimden asıldı. Benden tozlu caddenin ortasında tek ayak üstünde durmamı ve ellerimi çaprazlama başımın arkasında birleştirmemi istedi.

O zaman dokuz yaşındaydım. Yalnızca dört saat önce Yahudilerin Ramle'ye nasıl girdiklerine şahit olmuştum. Orada, kurşun rengi caddenin ortasında dikilirken Yahudilerin, kız çocukların ve ihtiyar kadınların takılarını nasıl incelediklerini ve onları kabaca, sert bir şekilde nasıl söküp aldıklarını görüyordum. Aynı işi çok daha fazla tutkuyla yapan esmer kadın askerler de vardı. Aynı şekilde annemin sessizce ağlayarak bana doğru nasıl baktığını da görüyordum. O an anneme iyi olduğumu ve güneşin bana düşündüğü gibi bir zarar vermediğini söylemeyi arzu ettim.

Ben onun hayatta kalan tek varlığıydım. Babam, olaylar başlamadan tam bir sene önce ölmüştü. Abimi ise Yahudiler Ramle'yi ilk işgal ettiklerinde alıp götürdüler.

Annem için ne demek olduğumu tam bilmiyordum. Ancak şu an, olayların nasıl gelişeceğini tahmin edemezdim. Keşke ben, otobüs duraklarının yanında titreyerek ve bağırarak sabah gazetelerini satmak için Şam'a vardığımda onun yanında olmasaydım.

Güneş, kadınların ve yaşlıların dirençlerini kırmaya başlamıştı. Öteden beriden umutsuz ve cılız itirazlar yükselmişti. Ramle'nin dar caddelerinden aşina olduğum bazı yüzler görüyordum. Bu yüzler şimdi içimde hassas bir üzüntü duygusu uyandırıyordu. Fakat Yahudi kadın askerin, alay ederek Ebû Osman amcanın sakalıyla oynadığını gördüğümde beni saran o tuhaf duyguyu asla tarif edemem.

Ebû Osman amcam, tam olarak amcam değildi. Aslında o, Ramle'nin berberi ve mütevazı doktoruydu. Tanıdığımızdan beri ona muhabbet beslemeye ve saygıdan dolayı "amca" diye seslenmeye alışmıştık. En küçük kızı Fatma'yı yanına almış dikiliyordu. Fatma, geniş siyah gözleriyle esmer Yahudiye bakan buğday renkli yavrucağız...

- Kızın mı?

Ebû Osman endişeyle başını salladı. Fakat gözleri, tuhaf ve koyu bir tahminle ışıldıyordu. Yahudi kadın son derece basit bir şekilde küçük silahını kaldırdı ve Fatma'nın, daima şaşkın bakışlı, kara gözlü ve buğday renkli ufaklığın başına nişan aldı. O esnada Yahudi askerlerden biri dolaşırken önüme geldi. Bu durum onun dikkatini çekti ve manzarayı benden gizleyerek ayakta dikildi. Ama ben düzenli aralıklarla üç el silah sesi duydum. Son-

ra Ebû Osman'ın yüzünün dehşet verici bir acıyla çalkalandığını görebildim. Fatma'ya baktım: Başı öne düşmüş, kan damlaları siyah saçından sıcak ve kahverengi yere birbiri ardınca süzülüyordu.

Az sonra Ebû Osman, yaşlı kollarında Fatma'nın minik, buğday renkli ölü bedenini taşıyarak yanımdan geçti. Sessiz ve donuktu. Korkutucu bir sessizlik içerisinde önüne bakıyordu. Derken, bana bakmadan yanımdan geçti gitti. İki saf arasında dönemecin başına doğru sakince yürürken bükülmüş belini gözledim. Başı ellerinin arasında yerde oturan ve kesik kesik kederli inlemelerle ağlayan karısına bakmaya başladım. Yahudi bir asker ona doğru yöneldi ve ayağa kalkmasını işaret etti. Ancak yaşlı kadın kalkmadı. Ne kadar ümitsiz olunabilirse o kadar ümitsizdi.

Bu kez olan biteni bütün çıplaklığıyla görebildim. Askerin Ebû Osman'ın karısına nasıl tekme attığını ve yaşlı kadının, yüzü kanlar içinde sırt üstü nasıl yere düştüğünü gözlerimle gördüm. Sonra çok net bir şekilde, askerin tüfeğin namlusunu karısının göğsüne koyup bir el ateş ettiğini gördüm.

Hemen ardından aynı asker bana doğru yürüdü. Büyük bir sakinlikle benden, farkında olmadan yere indirdiğim bacağımı kaldırmamı istedi. İtaat ederek ayağımı kaldırdığımda iki kez beni tokatladı. Ağzımdan gömleğime akan kandan elinin üstüne bulaşanları sildi. Harap eden bir bitkinlik hissettim. Ancak anneme baktım; kadınlar arasında, elleri havada sessizce ağlıyordu. Yine de ağlamasının arasında gözü yaşlı, küçük bir tebessüm

etti. Ayağımın, ağırlığım altında büküldüğünü hissettim. Neredeyse uyluğum yerinden kopacaktı. Buna rağmen ben de gülümsedim ve bir kez daha anneme koşup ona, yediğim iki tokattan dolayı fazla acı hissetmediğimi ve iyi olduğumu söylemeyi arzu ettim. Gözlerim yaşlı bir hâlde ondan, ağlamamasını ve Ebû Osman az önce nasıl davrandıysa öyle davranmasını rica etmeyi isterdim.

Düşüncelerim, Ebû Osman'ın Fatma'yı gömdükten sonra yerine dönerken önümden geçişiyle bölündü. Bana bakmadan benimle aynı hizaya durduğunda Yahudilerin karısını öldürdüğünü ve şimdi yeni bir musibetle yüzleşmesi gerektiğini anımsadım. Onu, yerine varıncaya kadar acıyarak ve biraz da korkarak izledim. Terle ıslanmış kambur sırtını dönerek bir an durdu. Buna rağmen yüzünün donuk, suskun ve ışıldayan ter damlacıklarıyla dolu olduğunu görebildim. Ebû Osman, sürekli dükkânının önünde bağdaş kurup boş sahanları eve götürmek için kocasının yemeğini bitirmesini beklerken gördüğüm karısının ölü bedenini yaşlı kollarında taşımak için eğildi. Derken, kırışık yüzü ter damlalarıyla dolu, ard arda derin derin soluyarak üçüncü kez önümden geçti. Bana bakmadan benimle aynı hizaya durdu. İki saf arasında yavaş yavaş yürürken bir kez daha terle ıslanmış kambur sırtını gözetlemeye başladım.

İnsanlar ağlamayı bırakmıştı.

Kadınlar ve yaşlıları acı veren bir sessizlik sardı. Sanki Ebû Osman'ın hatıraları ısrarla insanların içini kemiriyor gibiydi. Ebû Osman'ın Ramle'nin erkeklerine, tıraş koltuğunda kendilerini ona teslim etmişken anlattığı kü-

çük hatıralar... Buradaki insanların her birinin kalbinde kendisine özel bir dünya kuran hatıralar... İşte bu hatıralar, insanların içini kemiriyor gibiydi.

Ebû Osman bütün hayatı boyunca sevilen mülayim bir adamdı. Her şeye inanırdı. En çok da kendisine. Hayatını sıfırdan kurmuştu. Ateş Dağı'ndaki1 kalkışma onu Ramle'ye getirdiğinde her şeyini kaybetmiş ve Ramle'nin temiz toprağındaki herhangi bir taze fidan gibi her şeye yeniden başlamıştı. İnsanların hoşnutluğunu ve sevgisini kazanmıştı. Son Filistin savaşı patlak verdiğinde her şeyini sattı ve savaşta üzerlerine düşeni yapmaları için akrabalarına dağıtacağı silahları satın aldı. Dükkânı, silah ve patlayıcı cephaneliğine dönmüştü. Bu fedakârlık için de herhangi bir karşılık beklemiyordu. Bütün istediği büyük ağaçların dikili olduğu Ramle'nin güzel kabristanına defnedilmekti. İnsanlardan bütün istediği buydu. Ramle'nin bütün erkekleri bilirdi ki Ebû Osman öldüğünde yalnızca Ramle'nin kabristanına gömülmeyi isterdi.

İşte bu küçük şeyler insanları susturan şeydi. Terle ıslanmış yüzleri bu anıların altında eziliyordu. Anneme baktım. Ellerini havaya kaldırmış, sanki yenice dikilmiş gibi endamını bozmadan orada bekliyor, bir kurşun yığını gibi suskun vaziyette gözleriyle Ebû Osman'ı takip ediyordu.

---

1 Filistinliler, Nabluslular'ın İsrail ordusuna karşı verdikleri mücadelenin sertliğini ifade etmek için Nablus şehrine "Ateş Dağı" adını verdiler.

Yeniden ileri doğru baktım ve Ebû Osman'ın Yahudi bir askerin önünde ayakta, dükkânını işaret ederek konuştuğunu gördüm. Çok geçmeden tek başına dükkâna doğru yürüdü ve kucağında, karısının ölü bedenini saracağı beyaz bir bezle geri döndü. Kabirliğe doğru yoluna devam etti.

Sonra ağır adımları, iki büklüm beli ve bitkinlikle yana düşmüş elleriyle uzaktan geri döndüğü sırada ona belli etmeden baktım. Tıpkı yürümesi gibi yavaşça bana yaklaştı. Olduğundan çok daha fazla yaşlı, toza toprağa bulanmış bir hâlde yeleğinin üstünde toprakla karışık kan damlalarıyla derin ve uzun uzun soluyordu.

Benimle aynı hizaya geldiğinde yanımdan ilk defa geçiyormuş ve beni ilk defa görüyormuş gibi bana baktı. Yakıcı Temmuz güneşinin altında, caddenin ortasında, terle ıslanmış, toza toprağa bulanmış, üzerinde kanın pıhtılaştığı sarkık yaralı dudağıyla dikiliyordu. Soluduğu esnada uzun uzun baktı. Gözlerinde anlayamadığım ancak hissettiğim pek çok anlam vardı. Çok geçmedi, soluyarak yavaşça ve toza toprağa bulanık hâlde yürümesine devam etti. Durdu ve yüzünü caddeye doğru çevirdi. Ellerini havaya kaldırdı ve başının arkasında birleştirdi.

***

Ebû Osman'ı arzu ettiği şekilde defnetmek insanlara nasip olmadı. Çünkü Ebû Osman, bildiği her şeyi anlatmak için komutanın odasına gittiğinde insanlar, karargâhı yerle bir eden şiddetli bir patlama sesi duydu. Ebu Osman'ın cesedi enkaz altında kayboldu.

Annem beni dağ üzerinden Ürdün'e götürürken insanlar ona, Ebû Osman'ın, karısını defnetmeden önce dükkâna gittiğinde sadece beyaz bir bez parçasıyla dönmediğini söylemişlerdi.

ŞAM-1956

Tire'den Bir Belge

Ne demek istiyordum? Hah evet, her akşam benden üç hurma kurabiyesi alan o müşterinin hikâyesini anlatmak istiyordum. O, eşine az rastlanır bir müşteriydi. Bu müşteri -en azından arkadaşlarının önünde- bir miktar mutluluk duyardı. Çünkü onun, hurma kurabiyesi satan yaşlı bir dostu vardı. Bilirsin, bu alışverişten kârım çok büyük değil. Olsun, yine de elhamdülillâh yetiyor. Üç hurma kurabiyesini iki franga alıp tanesini bir franktan satıyorum. Dahası, pek çok müşteri tek bir kurabiye bile almadan bir frank ödüyor. İşte bunlar tam benim istediğim müşteriler. Neyse, o müşterinin hikâyesini anlatmak istiyordum ama o hikâyeyi bana ne unutturdu? Ah! Yaralı yüzlü o polis! Aslında polislerin çoğu iyi insanlardır. Ama bu polis hiç hoşuma gitmedi. Nasıl davrandığını gördün mü? Suçlu ben miyim? Yanıma gelip hurma tezgâhını sallayarak "Buradan gitmen gerek" dediğinde ben sadece orada, köşede duruyordum.

Acemi bir polisti. Bu kesin! Zira bu caddeden sorumlu bazı iyi kalpli polisler orada durmama müsaade ediyorlardı. Bu polis sözünü söylediğinde ona biraz açıklama yapmaya çalıştım. Gel gör ki hurma tepsisini başıma

kaldırdı ve "Bu tepsiyi başından aşağı geçirmediğim için şükretmen gerek" dedi. Sonra beni, sanki Yahudiymişim gibi şiddetli bir şekilde itti. Oysa ben Yahudi değilim. Biliyorsun, bu çok büyük bir hakarettir. Ben Hayfa ve Tire'de Yahudilerle savaşırken bu dürüst çocuk neredeydi? Neredeydi? Ah! Sakın ha bu polisten intikam alacağımı falan düşünme!

Her hâlimize şükür. Hamdolsun günlerden bir gün bile hain ya da korkak olmadım. Eğer öyle olsaydım bu polise müsamahakâr davranmazdım. Burada suç, onun değil. Bu, Filistin'i heba eden ve bize bu kıt kanaat geçinebileceğimiz hayatı dayatanlarındır. Burada suç, sanki biz Filistin'den sadece iş bulmak için çıkmışız gibi yaşamayı bize dayatanlarındır. Ben, Filistin'i heba eden şeyin ne olduğunu biliyorum da neyse! Yavrum! Gazetelerin yazıp çizdikleri fayda vermez. Onlar yani gazetede yazanlar, rahat koltuklarında ve içerisinde şömine ve tabloların bulunduğu geniş odalarda oturur, sonra Filistin ve Filistin savaşı hakkında yazarlar. Oysa onlar, bütün hayatları boyunca tek bir el ateş sesi duymamışlardır. Şayet duysalar tahmin edemeyeceğim yerlere kaçarlardı. Yavrum! Filistin çok basit bir sebepten dolayı kaybedildi. Biz askerlerden istiyorlardı ki hep aynı şekilde davranalım, "Kalkın!" dediklerinde kalkalım, "Uyuyun!" dediklerinde uyuyalım, coşmamızı istediklerinde coşalım, kaçmamızı istediklerinde kaçalım. Böyle böyle felaket meydana geldi. Bizzat onlar bu felaketin ne zaman meydana geldiğini bilmezler. Onlar hiçbir zaman askerlere nasıl komuta edeceklerini bilemediler. Bu asker-

lerin doldurulması gereken, alışılmadık bir çeşit silah olduklarını sanıyorlardı. Bu silahları, tutarsız emirlerle doldurdular. Artık bizden biri, yalnızca onlar Yahudiyle savaşmasını istediği için Yahudilerle savaşıyordu.

Öte yandan bazı samimi komutanlar da vardı. Fakat onlardan biri tek başına ne yapabilir? Kendini bir anda cehennemde bulan, kanatları şeytanların pençelerine takılmış bir melek ne yapabilir? Allah rahmet etsin, İbrahim Ebû Dîh ile birlikte iki savaşa katılmak nasip olmuştu. Sanki bir konuşma yapıyormuş gibi sadece ayakta dikilerek savaşıyordu. Bizse hep birlikte düğüne gider gibi öne atılıyorduk. Allah rahmet eylesin. Hayatı hakkında çok şey biliyorum. Abdülkadir el-Hüseynî ile birlikte dağlardan dostlara mektup götürmeye küçükken başlamıştık. Sonra İbrahim büyüdü. Tüfek aldı ve savaşa katıldı. Abdülkadir el-Hüseynî, İbrahim'in hayatında gördüğü en cesur adam olduğunu söylüyordu. Çok zekiydi. 1948 yılında adamlarıyla birlikte "Mekor Hayim" savaşına katıldı ve o savaştan felç olmasına sebep olan sırtında on altı kurşunla çıktı. Bundan sonra dört sene daha acılar içinde yaşadı. Hayatını ayakta dikilerek savaşmakla geçiren felçli bir adamın duygusu nasıl olur bilirsin. Sadece bakıyor ve gülümsüyordu. Sonra, acılarını biraz olsun dindiren morfin iğnesinin bedeli olarak günlük ihtiyacı olan yirmi beş lirayı yeniden düşünmeye başlıyordu. Bazı Arap devletleri ona yardım etmeyi düşünene değin acılar içinde kıvranmıştı. İstişarelerden sonra ona ömür boyu sürecek aylık bağlandı. Bu ülkelerin temsilcisi müjdeyi vermek üzere Beyrut'a gitti. Oda-

ya girdiğinde İbrahim Ebû Dîh son nefesini veriyordu. Yatağının yanı başında duran üç adam ona ağlıyordu. İbrahim, onlardan kısık bir sesle millî marşı söylemelerini istiyordu. Üç adam ayağa kalktı ve İbrahim ruhunu teslim ederken marşı gözyaşları içinde söylediler. Allah rahmet eylesin. Çok eziyet çekti. Ölürken yatağının başında kim vardı? Zavallı! Sana, kahramanlarla ilgilenecek, onlara göz kulak olacak bir kimsenin olmadığını söylemedim mi? Uzun süre eziyet çekti. Ölürken yanına yaşlı bir kadın girdi. İbrahim'e kırmızı çiçeklerden küçük bir buket uzattı. Neydi adı? Hah "Şakayık" Evet evet "Şakayık çiçeği". Köylerde ona "sevgi çiçeği" derler. Ağlamak üzereyken İbrahim'e:

- Bu çiçekler... Oradan...

İbrahim çiçekleri tuttu ve onları sıkıca kucağına bastı. Şöyle diyerek gülümsedi:

Ey yara!

O, birlikte gömüldüğü çiçekleri sıkıca tutarak vefat etti. Gördün mü? Kahramanlar, hiç kimse onları duymadan nasıl ölüyor? Gördün mü?

Bu sadece Kudüs'te değil her yerde böyle oldu. İşte bir başka örnek: Hayfa'da Hedar Karmil2 caddelerindeki insanların sorgusuz sualsiz öldürüldüğü bir değirmen vardı. Bütün Hayfa'da bu değirmeni havaya uçurmaya yetecek kadar büyük bir mayın yoktu. Sonra nasıl olduğunu bilmediğim bir şekilde o zamanki Hayfa garnizonu komutanı Hamid el-Huneytî Suriye'ye gidip büyük

2 Hayfa'da bir bölgenin adı.

bir mayınla geri dönmeyi başardı. Ra'su Nâkûra3 istikametinden Filistin'e girdiği sırada Yahudi bir kadın bu sırrı çözdü. Ardından Akka ve Hayfa arasında bulunan bir koloniye telsiz aracılığıyla haber uçurdu. Koloninin adı neydi? Hatırlamıyorum. Neyse önemli olan; Komutan Hamid, Akka'dan arkadaşlarıyla birlikte akşamleyin geçti. Arkadaşları arasında Surûr Burhem de vardı. Daha önce onun hakkında bir şey duydun mu? Neyse, karanlık çökmeden koloninin yakınlarına varmışlardı. Orada bir anda karşılarına mayını ele geçirmek isteyen Yahudi güçleri çıkmıştı. Komutan Hamid'den teslim olmasını istediler. Fakat o, reddetti ve bir avuç arkadaşıyla birer birer düşüp şehit oluncaya kadar şanlı bir mücadele verdi. Mayını teslim edip hayatını kurtardı mı? Tabii ki hayır! Hamid durdu ve elini kaldırdı. Yahudiler onu yakalamak için yaklaştıklarında büyük mayının üstüne bir el ateş etti. İnsanlar o gün mayının patlamasını Akka'dan duyduklarını söylemişlerdi. Yahudilerin cesetleri havaya uçtu. Şehit Hamid'in cesedi o derece parçalandı ki insanlar defnetmek için ondan bir parça bile bulamadılar.

Sana ne söylemek istiyordum. Ah! Yöneticiler kahramanlarını korumadılar. Herhangi bir savaş kuralından haberdar değillerdi. Komutan Hamid arkadaşlarıyla birlikte şehit oldu. Seninle, komutan Hamid'in mantıklı mı yoksa fevrî mi davrandığını tartışmak istemiyorum. Fakat şehitlerin ailelerine ne oldu? Bunu sormak istiyorum. Hayfa'daki komutanlık, şehitlerin geride bıraktığı yerleri doldurmak için ne yaptı? Kargaşa, Hayfa'da acı verecek derecede yayılmadı mı?

3 Nablus'un kuzeybatısında bulunan bir yerleşim yeri.

Ne hakkında konuşmak istiyorum? Ah! Yöneticiler ve bizler hakkında... Mesela Rafineri'de yaşananlara bak! Bu, büyük bir petrol rafineri fabrikasıydı. Arap ve Yahudi işçiler orada birlikte çalışırdı. Ben de o fabrikada çalışıyordum. Pek çok ayrıntısını unuttuğum küçük bir olay yaşandı. Ardından bir Yahudi, fabrikanın kapsında duran Arap bekçiye bomba atıp onu öldürmüştü. Bekçi ve arkadaşlarının öldüğünü duyduğumuzda çok üzülmüştük. Fabrikanın büyük kapısını kapattık. Sonra Siyonistleri öldürmek için her türlü araca başvurmuştuk. O gün Yahudilerle baş başa kaldık. Ne onların elinde ne de bizim elimizde silah vardı. Ortada erkeklikten başka bir şey yoktu. Onları alt edebilmiştik. İçeride, yanımızda silahın hiçbir çeşidi yoktu. Bir kısmımız traktör, çoğumuz da kürek ve uzun çift başlı balta kullandık. Ve savaş başladı. Tek bir düşmanı dahi sağ koymadık. Çoğumuz bu çeşit bir savaşın acemisiydi ancak herkes, "Sizinle yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmezdi!" diyen Yahudilerin aman dilemelerine kulak asmadan işlerinden olma pahasına yekvücut çarpıştı. Peki bundan sonra, onlarca Yahudiyi öldürdükten sonra ne oldu? Rafinerideki işi bırakıp caddelerde dilenci gibi dolaştıktan sonra -tıpkı şimdi yaptığım gibi- yöneticilerin bize silah verip "Bizimle savaşın, bizimle ölün!" dediklerini mi sanıyorsun? Yetkililer bizi o kadar ihmal etti ki bizim savaşçı değil cani olduğumuzu ve bundan dolayı bize asla ihtiyaçlarının olmadığını söylediklerini bile duydum. Bundan dolayı istediğimiz kimselere karşı, dilediğimiz gibi savaşmak için dilediğimiz yere gitmemiz gerek. "Cani!"dediler... Nasıl bir

savaşçı istiyorlar? Beyaz önlükleri giyip Yahudi katliamlarına karşı acı tebessümlerle karşılık veren savaşçılar mı? Yoksa Arap Birliği'nin düzenlediği oturumlarda konuşma yapan konferansçıyla beraber mi savaşmamızı istiyorlar?

İyi dinle! O dürüst savaşçının başına neler geldi? Taksi şoförüydü. Kendisini taşlayan bir grup çocuğun önünde koşarak kaçan Yahudi bir kadın gördü. Olaylar yeni yeni tırmanmaktaydı. Şoförün başka çaresi yoktu: Çocuklara kızdı, kadıncağızı elinden tutup arabasını park ettiği yere götürdü ve onu Tel Aviv'deki ailesinin yanına bıraktı. Peki, orada ne oldu, biliyor musun? Şoförün arabasını çaldılar ve onu öldürdüler. Cesedini paramparça ettiler ve Şeyh Hasan Camisi'nin önüne bıraktılar. Bu gibi insanlara karşı nasıl savaşmamızı istiyorlar? Elimizde güllerle mi?

İşte bu, Filistin'i kaybettiren şeydir. Yavrum! Bundan, düşmanını tuzağa düşüren her askere teşekkür mektubu göndermek istediğimi mi anlıyorsun? Asla! Asla! Allah muhafaza! Ben sadece, yöneticilerin herhangi bir konuda anlaşmaları, nasıl davranacaklarına karar vermeleri ve her savaşta dostlarını kaybeden bir savaşçının duygularına saygı göstermeleri gerektiğini kastediyordum. Neyse, seninle savaşlar hakkında çok konuşmak istemiyorum. Ben, seferberlik zamanındaki savaş hatıralarını bize anlatmaktan başka bir şey bulamayan ihtiyarlara hep gülerdim. Fakat söylemek istediğim şey şu: Bir kimsenin yapabileceğinden çok daha fazla savaştım ama kabahat benim değildi. Kabahat, yukarınındı. Okuyup ya-

zan ve özenle inceledikleri karmaşık planları hazırlayan kimselerindi. Bense tüfeği omzuma alıp saldırmaktan ve komutanımın işaret ettiği yere bakıp elimde silah oraya doğru koşmaktan başka ne yapabilirdim?

Önemli olan, Yahudilerle bir kez daha karşılaştığımızda geçmişte yaşananları unutmayalım ama aynı zamanda onlarla, şu gazetecilerin odalarında sinek sürüsüyle karşı karşıya kaldıklarında yaptıkları gibi savaşalım, öyle mi?

Ne kadar da gevezeyim!

Sana her akşam tek seferde benden üç hurma kurabiyesi satın alan müşteriyi anlatmak istiyordum. Fakat konu nerelere geldi. Burada kabahat, beni, sevdiğim yerden hırsız kovalar gibi kovan o polisin.

Ben o polise hikâyemi anlatsaydım ve ona kim olduğumu söyleseydim katıla katıla güler ve yapmaya niyetlendiği gibi tezgâhı başımdan aşağı geçirirdi. Bu sebeple bana saygı duymasını istemek için onun yanına gitmeyeceğim. Bu komik bir şey. Fakat bir gün ben Filistin'den, ilk defa geldiğim gibi yürüyerek geleceğim. Elimden geldiğince o polisi arayacağım. Sonra bütün masrafları benden olmak üzere tam bir ayı Tire'de geçirmesi için onu çağıracağım. İstediği yerde kalmak ve istediği yere gitmek ona kalmış...

ŞAM-1957

Gazze'den Bir Belge

Değerli dostum,

Mektubunu şimdi aldım. Mektupta Sakramento'da seninle birlikte ikamet etmeme destek olmak için ihtiyaç duyduğum her şeyi hallettiğini söylüyorsun. Aynı şekilde Kaliforniya Üniversitesinin İnşaat mühendisliği bölümüne kabul edildiğim haberini de aldım. Her şey için sana teşekkür etmem gerek. Fakat bu haberi vermem sana biraz tuhaf gelebilir: Mustafa! İnan, hiç tereddüt etmedim. Aksine şunu kesin söyleyebilirim ki şu bir saattir, işleri daha önce hiç bu kadar net görmemiştim. Hayır, dostum! Fikrimi değiştirdim. Daha önce yazdığın gibi "Yeşilin, suyun ve güzel yüzlerin olduğu yere kadar" seninle gelmeyeceğim. Aksine burada kalacağım ve asla burayı terk etmeyeceğim.

Mustafa! Hayatımızın akışını aynı çizgide devam ettirememiz gerçekten canımı sıkan bir şey. Her zaman birlikte olmaya dair verdiğimiz sözü ve "Zengin olacağız!" diye nasıl bağırdığımızı hatırlattığını duyar gibiyim. Ama dostum, elimden gelen bir şey yok. Evet, Kahire'deki havaalanının avlusunda durduğum ve elini sıkıp uçağın devasa motoruna baktığım günü hâlâ hatırlıyorum.

O gün her şey motorun gürültüsüyle birlikte hareket etmişti. Sen dolgun ve sessiz yüzünle önümde duruyordun. Yüzün, -şu yassı kırışıklıklar olmasa- Gazze'nin Şücaiyye mahallesinde beraber büyüdüğüm yüzden farksızdı. Beraber büyümüştük. Birimizi çok iyi anlardık. Sonsuza kadar hep birlikte olmaya söz vermiştik. Ama:

Uçağın havalanmasına on beş dakika kaldı. Bana öyle anlamsız bakma! Beni dinle! Gelecek yıl Kuveyt'e gideceksin. Seni, Gazze'den Kaliforniya'ya götürecek kadar maaşından artıracaksın. Beraber başladık, beraber devam etmemiz gerek.

O an dudaklarına bakıyordum. Hızlı hızlı hareket ediyordu. Böyle soluksuz konuşurdun. Fakat belli belirsiz bir şekilde senin kaçışından memnun olmadığını hissediyordum. Bu kaçış için üç tane makul sebep sayamazdın. Ben de aynı şekilde bu ayrılıktan dolayı sıkıntı çekiyordum. Ancak en bariz duygu "Bu Gazze'yi niçin bırakıp kaçmıyoruz? Niçin?" idi. Ne var ki senin durumun düzelmeye başlamıştı. Kuveyt Eğitim Bakanlığı benimle değil, seninle bir anlaşmaya varmıştı. Yaşadığım bu ıstırabın ortasında ara sıra senden, gururum kırılır endişesiyle borç olarak kabul etmemi istediğin küçük meblağlar geliyordu. Ailevi şartlarımı her yönüyle biliyordun. Mülteci okullarından aldığım kıt maaşın, annemi, kardeşimin dul kalmış karısı ve dört çocuğunu geçindirmeye yetmeyeceğini iyi biliyordun.

- Beni iyi dinle! Her gün, her saat, her dakika bana yaz. Uçak neredeyse havalanmak üzere. Allaha ısmarladık. Görüşmek üzere.

Soğuk dudakların yanaklarıma dokundu. Uçağa doğru yönelerek yüzünü benden çevirdin. Bana ikinci kez dönüp baktığında gözyaşlarını görüyordum.

Bundan sonra Kuveyt Eğitim Bakanlığı benimle anlaştı. Oradaki hayatımın ayrıntılarının nasıl sürdüğünü sana tekrar anlatmama gerek yok. Sana her şey hakkında yazmıştım. Hayatım küçük bir istiridye gibi içi boş ve yapış yapıştı: katlanılması zor yalnızlıkta kayboluş, alacakaranlık gibi belirsiz bir gelecekle yavaş yavaş kavga, çürümüş bir tekdüzelik, zaman ile rahatsız edici bir mücadele... Her şey sıcak ve yapışkandı. Hayatımın tamamı kaygan ve ayın sonunu dört gözle beklemekten ibaretti.

O yılın ortasında Yahudiler Sebha'nın4 merkezini vurdu ve Gazze'yi, Gazze'mizi ateşe verdiler ve bombaladılar. Bu olay biraz rutinimi değiştirebilirdi. Ancak bu beni çok ilgilendiren bir şey değildi. Çünkü ben Gazze'yi ardımda bırakacak ve uzun süre çile çeken kendim için yaşamaya Kaliforniya'ya gidecektim. Gazze'den ve Gazze'dekilerden nefret ediyordum. Bu bölük pörçük diyarda her şey bana, hasta bir insanın kül rengi boyalarla çizdiği başarısız tabloları hatırlatıyordu. Evet, anneme, kardeşimin karısına ve çocuklarına hayatta kalmalarını sağlayacak çok az bir miktar para gönderiyordum. Ancak aynı şekilde ben, orada, yedi senedir burnumun direğini sızlatan hezimet kokusundan uzak yeşil Kaliforniya'da bu kördüğümden kurtulacaktım. Beni, kardeşimin çocuklarına, onların annelerine ve kendi anneme bağlayan şefkat, çilelerimin bir türlü son bulmamasını açıklama-

4 Günümüzde Suriye'nin Deyrizor şehrine bağlı bir kasaba.

ya asla yetmiyordu. Şefkat, daha önce yaptığından daha fazla beni bir yere bağlayamazdı. Kaçmam gerekti.

Sen bu duyguları biliyorsun Mustafa! Çünkü sen onları bizzat yaşadın. Bizi Gazze'ye bağlayıp da kaçma hevesimizi kursağımızda bırakan o gizli şey ne? Niçin bu durumu, ona açık bir anlam verecek şekilde masaya yatırmıyoruz? Bu yenilgiyi niçin yarasıyla beraber bırakıp daha renkli ve eğlenceli hayata adım atmıyoruz? Niçin? Tam olarak bilemiyoruz.

Haziran ayında iznimi aldığımda tası tarağı toplayıp yola koyuldum. Çünkü eğlenceli bir yolculuğun yanında hayata renkli ve zarif bir anlam yükleyen küçük şeylere hasret kalmıştım. Gazze'yi tamamıyla eskisi gibi buldum. Gazze, dalganın Meslah yakınlarındaki yapışkan kumlu sahile attığı hareketsiz bir salyangozun kendi içine dolanmış kabuğu gibi kapalıydı. Bu Gazze, kendine has yenilgi ve fakirlik kokan sokaklarıyla, çıkıntılı balkona sahip evleriyle, uykuda korkutucu bir kâbus gören kimsenin ruhundan çok daha dardı. İşte Gazze buydu. Ama bir pınarın, yitik bir keçi sürüsünü kendisine çektiği gibi insanı ailesine, evine ve hatıralarına çeken bu belirsiz ve gizli şey neydi? Bilmiyorum. Bütün bildiğim; o sabah, evimize, annemin yanına gittim ve oraya vardığımda beni merhum kardeşimin eşi karşıladı. Benden ağlayarak Gazze hastanesindeki yaralı kızı Nadiye'nin arzusunu yerine getirmemi istedi. Ben de o akşam Nadiye'yi ziyaret ettim. Kardeşimin on üç yaşındaki güzel kızı Nadiye'yi tanıyor musun?

O akşam biraz elma satın aldım ve Nadiye'yi ziyaret

etmek için hastaneye doğru gittim. Bu işte annemin ve kardeşimin karısının benden gizlediği, dillerine dökemedikleri ve hiçbir şekilde sınırlarını kestiremediğim bir şey olduğunu biliyordum. Öteden beri Nadiye'yi severdim. Aynı şekilde mutlu bir hayatın, bir çeşit toplumsal anormallik olduğunu zannedecek kadar yenilgi ve avareliği emerek büyüyen bütün o nesli severdim.

O esnada ne oldu, bilmiyorum. Olanca sakinliğimle beyaz odaya girmiştim. Hasta çocuk bir çeşit kutsallık kazanmıştı. Acı verici ve zor yaraların ardından yatağa düşen bir yavru nasıl olur da bir kutsiyet kazanmaz? Nadiye, sırtını, saçlarının tıpkı değerli bir kürk misali üzerinde yayıldığı beyaz bir yastığa dayamış, yatağında uzanıyordu. Geniş gözlerinde derin bir sessizlik, siyah göz bebeklerinde gözyaşı vardı. Yüzü, dingindi fakat eziyete uğramış bir peygamber gibi ilham vericiydi. Nadiye hâlen bir çocuktu. Fakat bir çocuktan çok daha fazlasıydı ve çok daha büyük görünüyordu.

- Nadiye?

Bunu söyleyen ben miydim yoksa arkamdaki başka biri miydi bilmiyorum. Ama gözlerini bana doğru kaldırdı. Gözlerinin beni, sıcak bir çay bardağının içinde düşen şeker tanesi gibi erittiğini hissettim. Belli belirsiz bir tebessümle beraber sesini duydum:

- Amca! Kuveyt'ten mi döndün?

Sesi boğazında çatallandı. Omuzlarına dayanarak kendisini kaldırdı ve boynunu bana doğru uzattı. Sırtını tıpışladım ve yanına oturdum.

- Nadiye! Sana Kuveyt'ten hediyeler getirdim. Hem de bir sürü. Onları sana vermek için yatağından sağ salim kalkmanı ve evime gelmeni bekliyorum. Sana, mektupta istediğin kırmızı pantolonu aldım. Evet, onu aldım.

Bu, gergin ortamın yarattığı bir yalandı. Onu söylerken ilk defa doğru söylüyormuşum gibi hissettim. Ancak Nadiye, elektrik çarpmış gibi titredi ve ürkütücü bir sessizlik içinde başını öne eğdi. Gözyaşlarının avucumun üstünü ıslattığını fark ettim:

- Söyle Nadiye! Kırmızı pantolonu istemiyor musun?

Gözlerini bana doğru kaldırdı ve konuşmak istedi. Fakat vazgeçti ve dişlerini sıktı. Sesini bir kez daha derinden duydum.

-Amcacığım!

Elini uzattı. Parmaklarıyla beyaz örtüyü kaldırdı ve uyluğunun üstünden kesilmiş bacağını gösterdi...

Dostum!

Nadiye'nin uyluğunun üstünden kopmuş bacağını asla unutamam! Asla! Yüzünde beliren ve sevimli yüz hatlarına gömülen o hüznü asla unutmayacağım! O gün elimde Nadiye'ye vermek için getirdiğim iki cüneyhi bariz bir küçümsemeyle sıkıca tutarak kendimi hastaneden Gazze'nin caddelerine attım. Parlak güneş, caddeleri kan rengiyle dolduruyordu. Mustafa! Gazze, daha önce görmediğimiz bir şekilde yepyeniydi. Daha önce oturduğumuz Şücaiyye Mahallesinin girişindeki yığılmış taşların sanki sadece bunu açıklamak için koyulmuş gibi bir anlamı vardı. İşgal altında yedi yıl, iyi kalpli insanlarıy-

la yaşadığımız bu Gazze yeni bir şeydi. Bana sadece bir başlangıç gibi görünüyordu. Niçin sadece bir başlangıç olduğunu hissediyordum, bilmiyorum. Evime dönerken ana caddenin, Safed'e varan uzun bir yolun yalnızca küçük bir başlangıcı olduğunu hayal ediyordum. Bu Gazze'deki her şey, Nadiye'nin uyluğundan kopmuş bacağına üzülmekten sarsılmıştı. Öyle bir üzüntü ki ağlamakla bitmiyordu. O, kopmuş bacağı geri getirmek istercesine bir meydan okuyuştu.

Gazze'nin, parlak güneş ışığının doldurduğu caddelerine çıkmıştım. Bana, Nadiye'nin küçük kardeşlerinin üzerine, evi dört bir yandan kuşatan bombardımandan korumak için kendisini attığında bacağını kaybettiğini söylemişlerdi. Nadiye kendisini ve bacağını kurtarıp kaçabilirdi. Fakat yapmadı.

Niçin?

***

Hayır, dostum! Sakramento'ya gelmeyeceğim. Bundan dolayı asla pişman değilim. Hayır! Çocukluğumuzdan beri beraber başladığımız işi tamamlamayacağım. Gazze'den ayrılırken hissettiğin bu küçük belli belirsiz duygu, içindeki devi uyandırmalı. O dev giderek büyümeli. Burada, bu iğrenç yenilginin enkazı arasında kendini bulmak için onu aramalısın.

KUVEYT-1956

YEŞİL VE KIRMIZI

Savaş

Ölümün, burnunun ucunda olduğunu bir an bile düşünmemişti. Bunu hiç düşünmemişti. Bütün yola, sanki biraz önce yaratılmış gibi yeni bir hayatın kokusu sinmişti. Allah sanki hayatı, şu an sadece o içine çeksin ve tüyden bir şelale gibi göğsünü yıkasın diye yaratmıştı. Mayıs ayı alnında, avuçlarında ve sinesinde filizleniyordu. Kokusunu içine çekiyor, göğsüne bitmek tükenmek bilmez girdaplar dökülüyordu. Böyle bir durumda, ölümün burnunun ucundan daha yakın olduğunu nasıl düşünmesini istersin? Oysa ölüm ona çok yakındı. Ölüm, onu hissetmemesine ve kokusunu alamamasına rağmen ona çok yakındı. Hayatı hissetme yetisi olduğu gibi ölümü koklama yeteneği yoktu. Bir seferinde ona, bunun ölümcül bir hata olduğunu ve eğer hayatın, -sürekli ölümün karşısında durmazsa- bir kıymetinin olmadığını söylediler. Ama o kulak asmıyordu. Mayıs ayı ile kefen bezi arasında nasıl bir ilişki varsa onunla bu derin fikirler arasında öyle bir ilişki vardı. Mayıs ayının toprağı ile kuraklık arasında nasıl bir ilişki varsa onunla ölüm arasında öyle bir ilişki vardı.

Mayıs ayında yahut diğer aylarda, daima orada olan evine, eşine ve çocuğuna doğru yürüyordu. Beş köşeli çardak, sabit aralıklarla evin haşin duvarına tırmanıyor, orayı yeniden hayat buluşun yeşilliğiyle boyuyor ve duvarı âdeta bir ağaç hâline getiriyordu. Bu ağacın geniş dalları evi, eşini ve çocuğunu kucaklıyordu. Ölümle sevgi arasında nasıl bir ilişki varsa kendisiyle ölüm arasında öyle bir ilişki vardı. Kendisiyle eşinin, çocuklarının ve evinin arasında; pusuda bekleyen mızraklar gibi on parmağını da açmış, dönemeçte duran bir ölüm anının olduğunu bir an bile düşünmüyordu. Bir ölüm anı... Fakat kesin ve son... O anın orada beklediğini ve kendisiyle o anın arasında Mayıs ayının durduğunu bilmiyordu.

Ancak bu dönemeçten geçmesi gerekiyordu. Sadece bir an korkunç bekleyişin sarsıntısını hissetti. Birden adımlarını yavaşlattı ve kulak kesildi. Gözlerinin önünde ölümün atılmaya hazır pençeleri parladığında sadece savaşmayı düşündü.

Belki de ölüm, çok uzun zamandan beri böyleydi. Başlangıcı belli olmayan ezel gibi uzak... Yokluk yahut anlamsızlık kadar uzak... Tahminin üstünde, hatırlamanın ötesinde... Ancak ölüm, şimdi -ve her vakit- hissediliyordu. Her saniye kan süzülüyordu. Tıpkı bir denizanası gibi, kendisini kıyının kumları üzerine atan dalgaya geri döndürür umuduyla çırpınıyordu.

Savaş! Savaştan, bilinç ve bilinçsizlikle karışık bölük pörçük kesitler hatırlıyordu. Ölümün pençeleri, üzerine geçmiş ve parçalamak üzere bütün dikkatini ona vermişti. Her yanını sarmış, bedenini paramparça etmiş,

beline ve ciğerlerine girmişti. Kan kusmaya başlamıştı. Her çabalayışında ölümün pençeleri hayatın ve Mayıs'ın yollarını kapatıyordu. Pençeler, gözlerinin önünde ve burnunun ucunda savaş meydanındaki kılıçlar gibi birbiri içine geçmişti. Bundan dolayı önünü görmesini ve nefes almasını engellemişti. Tıpkı uyumak yahut uyanmak üzere olan biri gibi bu pençelerin bir kısmını görebilmişti. Fakat boğazı paramparça olmuş ve kanla dolmuştu. "Sen de mi?" diye hırıldadı. Peşi sıra ölümün ayak seslerini duydu. Ancak Mayıs çok büyük ve iriydi. Yolu yeşilliklerle boyamıştı. Pençelerin, kalbine girip onu yardığını hissetti. Kan sızıntıları göğsünün üzerinde tıpkı ince uzun kırmızı yılanlar gibi süzülerek aktı ve ayağının ucunda toplandı. Yolda koyu kırmızı bir nehir aktı.

Pençeler geri çekildi. Sanki bir ömür gibi süren birkaç saniye boyunca ayakta hareketsiz kaldı. Hayatın, bedeninden yavaş yavaş çıktığını hissetti. Ölüm hissi büyük ve sert bir biçimde karşısındaydı. Yere düşmek istemedi. Ellerini yüzüne koyarak direniyormuş gibi davrandı. Ne var ki ölüm gelmişti. Ölümün yürüdüğünü ve sesi uzaktan gelen marşlar eşliğinde ayak çırpışlarını duymuştu. Ölüm, ayağının altından gelmişti. Bacaklarına tırmandı. Güçsüzlük hissetti. Bir anda her şeyin bittiğini ve kendisiyle eşinin, çocuklarının ve evinin arasında, burnunun ucundaki ölümün var olduğunu anladı. Mayıs'ın yeşilliğiyle kandan nehrin arasında ne tür bir ilişki varsa kendisiyle Mayıs ayı arasında da o türden bir ilişki vardı. Düştü. Dizleri, yerde daire biçiminde iki adet çukur açtı. Elleri yüzünde, iki büklüm kaldı. Sadece bir an, Mayıs

geri çekildi. Kandan nehir dökülecеği bir yer arıyordu. Ölüm, marşlarıyla beline ulaşmıştı. Yere dizlerinin üstüne kapaklandı. Alnı, toprağı yuvarlak bir şekilde eşti. Ölüm sustu; şehitse secdede kaldı.

Kandan Nehir

O esnada ambulans gelip cansız bedeni kabristana yahut cesetlerin yakıldığı fırına götürmeden önce ölünün etrafına merakla ona bakmak üzere üşüşen insanlar arasından hiçbir kimsenin fark etmediği bir şey oldu: Düşüşün etkisiyle adamın alnının eştiği yuvarlak oyuklukta küçük bir çocuk doğdu.

Hiç kimse bunun nasıl olduğunu tam olarak bilmiyordu. Şimdi bir kısmı minik çocuğun, sıcak ve nemli toprak onu olgunlaştırdıktan sonra adamın alnından vücuda geldiğini söyleyebilir. Başkaları da ufaklığın, aslında toprakta daha önceden var olduğunu ve adamın yere düşmesinin onu uyandırdığını söyleyebilir. Fakat kabule en yakın hakikat, ufaklığın gözlerden vücuda gelmiş olmasıydı. Anne rahminin bebeği doğurduğu gibi gözler o yavrucağı dünyaya getirmişti. Haksız şekilde öldürülen her adamın gözünde ölüm anında doğan bir bebek vardır. Ne var ki o da çok geçmeden ölür. Çünkü adamın gözlerinden yere düşüş mesafesi, bebeğin cılız bedeninin kaldıramayacağı kadar çok uzundur. Nasıl olduysa o çocuk yaşamıştı. Çünkü toprağın üstüne düşmüş ve herhangi biri onu fark edip isteyerek yahut istemeyerek

ayağıyla çiğnemeden orada yaşamıştı.

Yetişkin bir insanın yüz hatlarına sahip cılız bir yaratıktı. Yüzünün keskin çizgileri vardı. Öyle ki bir kimse onu görse sert bir keski vasıtasıyla kaskatı bir taştan yontulmuş olduğunu zannederdi. Ağız bütünüyle kapalı, konuşamıyordu. Göz kapakları birbirine yapışmış, göremiyordu. Bir parmak boğumu kadar küçük ve gece kadar koyu siyah renkliydi. Ancak kalbi bembeyazdı. Küçük bedende beyaz tek şey oydu. Siyah göğsüne bakan bir kimse beyaz kalbin, birbiri içine geçmiş siyah göğüs kafesinin altında minik bir serçenin gagası gibi kımıldadığını görebilirdi. Küçük bedeni, dayanıklı, ahenkli ve güzeldi. Tıpkı bir insan gibi, iki elinde on parmak, her parmağında üç boğum vardı. Göğüs kasları, kaburga kemiklerinin üzerine siyah bir deniz kabuğu gibi yerleşmişti. Tıpkı diğer insanlar gibi onun da hayalleri, umutları, acıları, istekleri ve hatıraları vardı. Bütün fark onun gerçekten çok küçük, gözlerinin kapalı ve dudaklarının birbirine yapışık olmasıydı. Bununla birlikte o, nefes alıp veriyordu. Üzerine ve çevresine yığılmış toprak birikintileri onu öldürememişti.

Doğumunu hiç kimse fark etmedi. Nemli toprağın derinlerine gömüldüğünde kimse ona dikkat etmedi. Mezarcılar, mevtanın cansız bedenini alıp kabristana yahut cesetlerin yakıldığı fırına götürdüklerinde insanlar dağıldı. Kalabalığın ayakları, kara miniğin sırtından çekildiğinde kendisinin yalnız ve kaybolmuş olduğunu anladı. Ne var ki ayaklarını yürüme arzusundan alıkoyamadı. Üstüne ve çevresine yığılan toprakların içinde

bir kurtçuk gibi küçük yolunu tırnaklarıyla yararak günler boyu, saatlerce, ışıksız, dur durak bilmeden ilerledi. Toprak yiyor, toprak soluyor ve toprak suyu içiyordu. Ne geriye dönüp bakıyor ne de ileriyi görmek için çaba sarf ediyordu. Başını da sağa sola çevirmiyordu. Karanlık yolunu kazarken insanların ayaklarının başının üstünde gidip geldiğini fark ediyordu. Eğer yukarı çıkmaya kalkışırsa böcek gibi ezileceğini biliyordu. Ayak sesleri, nehirlerin çağıldayışı, dalgaların vuruşu, her an, her saat, her gün... Ardında kandan bir nehir sanki kaderiymiş, sanki onu takip ediyormuş gibi akıyordu.

Ölüm Hasım İçindir

Ey siyah bebek! Sen ayaklar altındayken yıllar geçti. Acaba sen babanın gözbebeğinden kör ve dilsiz mi doğdun yoksa ağzına ve gözlerine toprak mı doldu? Ey siyah bebek! Seninle ışık arasında yıllar var. Seninle ev arasında yıllar var. Ey siyah bebek! Toprağın içinde yaşaman, karanlıkta nefes alıp vermen ve peşinden kandan bir nehrin seni takip etmesi kaderin mi? Ey siyah bebek? Hayatın boyunca ezilmen, bütün insanların sırtına basması ve toprak yiyip toprak suyu içmen, toprak soluman senin kaderin mi?

Ey dev yaratık! Ey ölümün pençeleriyle boğazlanmış babasının göz bebeği! Niçin ölmüyorsun? O toprak yığınlarının altında niçin bir an bile durmuyorsun? Göğsünde asılı beyaz ışık niçin sönmüyor? Acaba yaşamının o yalnız ve korku dolu yarışa bağlı olduğunu biliyor musun? Acaba, duracak olursan akan kanın seni boğup hayatına son vereceğinin farkında mısın? Ey bahtsız kara bebek! Ey bahtsız kara bebek! Niçin ölmüyorsun?

***

Ne var ki cılız bebek başına üşüşen bu kaygıların hiçbirisini umursamıyordu. Ardındaki kan nehrinin şeytani

çağıldayışını hissedip bir taş kadar sert ve bir âmâ kadar usta bir şekilde yola düşerek çıldırmış gibi yürümesine devam ediyordu. O uzun yıllar boyunca tırnakları, bu kararlı yolculuğa engel olan demir de olsa onu parçalayacak kadar güçlenmişti. Artık külden kaygılar içinde alevlenen gayreti bir an bile söndüremezdi.

Doğumunun üzerinden geçen bütün o yıllardan sonra hiç kimse onu fark etmedi. Bundan dolayı adı konulmadı. Adı ve soyadıyla tanınması için kimse onu nüfusuna geçirmedi. Varlığını hiç kimse anlamadı. Gerçekten hiç kimse anlamadı mı? Hayır! Sadece birisi onun farkındaydı. Yıllar yıllar önce babasını Mayıs dönemecinde pençeleriyle boğan ölüm kara bebeğin bu toprağın altında bir yerlerde olduğunu iyi biliyordu. Çıkış yollarını çiğneyip kapatmaları için ayakları topladı. Zaten bundan daha fazlasını da yapamazdı.

***

Ey kara bebek! Sen büyüdün. On dört yaşındasın. Üzerinden tam on dört kez Mayıs geçti. Ardından akan kan nehri tam on dört baharı suladı. Ey kara bebek! Sense bir kurtçuk gibi yürüyerek neyi arıyordun? Nasıl bir kurtuluş bekliyordun? Ey kara bahtlı! Yol seni nereye götürecek? Yolun biteceğini ve ayakların seni ezmek için arayıp durmanın meşakkatinden kurtulacağını hiç düşünmedin mi? Hangi sonu arıyorsun, hangi sonu? Beyaz kandil göğsünde yanmaya devam ediyor. Ama ne zamana kadar? Savaşmak için çok küçüksün. Ölümün on pençesi, kılıç gibi kınından çekilmiş, kara bedeninle ardından akan kan nehrini kurutmak için topraktan çıkmanı hâlâ bekliyor.

Ey minik yaratık! Düşmanlarınla savaşmak için küçüksün.

Ey Mayıs baharında ölmüş babasının göz bebeği!

Ey ayak yığınlarının altında yaşayan! Büyü! Büyü! Ölmeden önce niçin bir hasım olmuyorsun?

Öl! Öl! Göğsünde kandil gibi asılı beyaz noktayı söndürmeden ter döktün, çaba sarf ettin. Öl! Senden geriye ne kaldı? Çok şey mi söyledin? Çok şey mi konuştun? Dudakların çözüldü mü? Bin yetişkin adamın yapacağı kadar çok ter döktün. Ey parmak çocuk! Ey minik yaratık! Ey şehidin göz bebeği! Hasım olmadan ölme! Ölme!

BEYRUT-1962

Hüzünlü Portakallar Yurdu

Akka'dan Yafa'ya doğru yola çıktığımızda ortada herhangi bir dram yoktu. Her yıl bayramlarını başka bir şehirde geçirmek üzere gidenler gibiydik. Akka'da günlerimiz bir tuhaflık olmadan normal geçmişti. Hatta belki de o zamanlar küçük olduğumdan dolayı o günlerin tadını çıkarıyordum. Çünkü böyle zamanlar benim okula gitmeme engel oluyordu. Her neyse, Akka'ya yapılan büyük saldırının gecesinde resim gitgide netleşmeye başladı. O gece, kadınların dualarıyla erkeklerin endişeli suskunlukları arasında acı ve sert geçti. Ben, sen ve akranlarımız, hikâyenin baştan sona ne demek olduğunu anlamak için küçüktük. Fakat o gece ve sabahında Yahudiler, tehditler savurup öfkeden köpürerek geri çekildikleri zaman işin aslı ortaya çıkmaya başladı. Büyük bir kamyon evimizin önünde duruyordu. Yatak yorgan gibi bazı basit eşyalar hummalı bir çaba içerisinde hızlı hareketlerle ordan burdan kamyona atılıyordu. Anneni, teyzeni ve çocukları kamyona çıkarken gördüğümde evin eski duvarına sırtımı vermiş dikiliyordum. Baban seni ve kardeşlerini kamyona, eşyaların üstüne atmaya başladı. Sonra beni bir yanımdan tutu ve başının üstüne,

oradan da şoför mahallinin üstündeki demir kafesin yanına kaldırdı. Orada kardeşim Riyad'ı sakince otururken buldum. Ben, uygun bir pozisyonda oturamadan kamyon hareket etmişti. Akka, güzelim şehir, Ra'sun-Nâkûra'ya tırmanan yolların kıvrımlarında yavaş yavaş gözden kayboluyordu.

Hava biraz bulutluydu. Serinlik kendisini bedenime zorla kabul ettiriyordu. Kardeşim Riyad ayaklarını demir kafesin kenarına kaldırmış, sırtını eşyalara dayayıp bakışlarını gökyüzüne dikmiş, büyük bir sessizlik içinde oturuyordu. Ben de çenemi dizlerimin arasına, kollarımı da dizlerimin üstüne koymuş sessizce oturuyordum. Portakal bahçeleri, yol boyu birbirini izliyordu. Korku hepimizin içini kemiriyordu. Kamyon, nemli toprağın üstünde soluyarak tırmanıyordu. Uzaktan gelen kurşun sesleri sanki bizi uğurluyordu.

Ra'sun-Nâkûra uzaktan mavi ufkun içinde belli belirsiz görünmeye başladığında kamyon durdu. Kadınlar eşyaların arasından indi ve hemen önüne portakal sepetini koymuş, çömelerek oturan çiftçinin yanına yöneldi. Ellerine portakalları aldılar. Ağlama sesleri bize kadar ulaştı. O zaman portakalın değerli bir şey olduğunu ve bu temiz, büyük topların bizim için kıymetli olduğunu anladım. Kadınlar yanlarında kamyona getirdikleri portakalları satın almışlardı. Baban, şoförün yanından indi ve elini uzatıp portakallardan birini almıştı. Ona, sessizce bakmaya başlamış ve sonrasında mutsuz bir çocuk gibi hıçkırıklara boğulmuştu.

Ra'sun-Nâkûra'da kamyonumuz diğer araçların yanı-

na durdu. Erkekler, silahları toplamak amacıyla bekleyen polislere silahlarını teslim etmeye başladı. Sıra bize gelip tüfeklerin ve tabancıların masanın üzerine atılmış, büyük araç konvoylarının rampaları aşarak Lübnan'a girmiş ve portakal diyarından epeyce uzaklaşmış olduğunu gördüğümde ben de hıçkırıklara boğuldum. Annen hâlâ sessizce portakala bakıyordu. Babanın gözlerindeyse Yahudilere bıraktığı portakal ağaçları ışıldıyordu. Tek tek satın aldığı temiz portakal ağaçları, yüzünün çizgilerinde ve karakol subayının önünde tutamadığı gözyaşlarında ışıl ışıl beliriyordu.

İkindileyin Sayda'ya vardığımızda artık mülteciydik.

***

Biz de herkes gibi yolun ortasında kalakaldık. Baban öncesinden çok daha yaşlıydı. Uzun zamandır uyumamış gibi görünüyordu. Caddede, yola saçılmış eşyaların önünde dikiliyordu. Ona herhangi bir şey söylemek üzere yanına gitsem "Allah'ın cezası, babana lanet olsun!" diyerek yüzüme patlayacakmış gibi geliyordu. Bu küfürler yüzünde çok net görünüyordu. Dahası, mutaassıp kilise okullarında büyüyen biri olarak ben de, bize öğretilen Tanrı'nın insanları gerçekten mutlu etmek istediğinden ve her şeyi işitip gördüğünden kuşku duyuyordum. Okulun kilisesinde bize dağıtılan ve Tanrı'yı şefkatle çocukların yüzüne gülümserken tasvir eden renkli resimlerin de pastadan daha fazla pay almak için mutaassıp kilise okulları açanların bir yalanı olduğu anlaşılmıştı. Filistin'de öğrendiğimiz bu Tanrı'nın da Filistin'den çıkıp bilmediğim bir yerde kendi sorunlarını bile çözemeyen

bir mülteci olduğundan artık emindim. Biz, kaldırımda oturup herhangi bir çözüm getirecek yeni kaderi bekleyen insan mülteciler ise geceyi altında geçireceğimiz bir çatı bulmakla meşguldük. Keder, masum ufaklığın aklını altüst etmeye başlamıştı.

Gece korkutucuydu. Yavaş yavaş tepemize çöken karanlık kalbime korku düşürüyordu. Geceyi kaldırımda geçireceğimi düşünür düşünmez içimde çeşitli korkular depreşiyordu. Üstelik bunlar acı verici çetin korkulardı. Kimsenin bana acıyacak hâli de yoktu. Sığınacağım bir insan bulamadım. Babanın sessiz bakışları kalbime yeni bir korku salıyordu. Annenin elindeki portakalsa içimi ürpertiyordu. Herkes suskundu. Herkes, kaderin, sorunlarımıza çözüm bulup bizimle beraber bir çatının altına sığınmak üzere virajın arkasından ortaya çıkmasını umarak simsiyah yola bakıyordu. Kader bir anda geldi. Amcan, Sayda'ya bizden önce gelmişti. O bizim kaderimizdi.

Amcan, ahlaka öyle çok fazla inanan bir insan değildi. Ancak o da kendini bizim gibi kaldırımda bulduğunda ahlaka artık hiç inanmıyordu. Yüzünü Yahudi bir ailenin oturduğu eve çevirdi. Evin kapısını açtı. Eşyalarını içeri attı. Fasih bir dille Yahudilere "Filistin'e gidin!" derken yuvarlak yüzüyle de bunu ima etti. Kuşku yok ki onlar Filistin'e gitmediler. Ama amcanın ümitsizliğinden korkup yan odaya geçtiler. Rahatına baksın diye onu odada yalnız bıraktılar.

Amcan bizi odasına aldı. Ailesi ve eşyalarıyla birlikte bizi de odaya tıkıştırdı. Gece zeminin üzerinde uyuduk.

Yer, bizim bedenlerimizle tıka basa doldu. Erkeklerin paltolarına büründük. Sabah uyandığımızda erkekler, geceyi sandalyelerde oturarak geçirmişti. Dram, her birimizin zerrelerine kadar nüfuz edecek uygun bir yol bulmaya başladı.

Sayda'da fazla kalmadık. Amcanın odası yarımız için bile yeterli değildi. Buna rağmen üç gece boyunca içine sığıştık. Sonra annen, babandan ya bir iş arayıp bulmasını ya da portakal bahçelerine geri dönmeyi istedi. Ama baban, öfkeyle titreyen bir sesle annenin yüzüne patladı. Annen hemen sustu. Ailevi sorunlarımız da başlamıştı. Birbirine tutkun mutlu aileyi, şehitlerimiz, evlerimiz ve topraklarımızla beraber ardımızda bırakmıştık.

Baban paraları nereden getirmişti, anlamadım. Ancak şunu biliyorum ki baban, annenden mutlu olmasını ve eşi olmakla iftihar etmesini istediği gün ona aldığı altınları satmıştı. Ne var ki bu altınlar sorunlarımızı çözmeye muktedir çok bir şey getirmemişti. Başka bir kaynak olmalıydı: Borç mu almıştı? Biz görmeden beraberinde getirdiği başka bir şeyi mi satmıştı? Bilmiyorum. Ama Sayda'nın kenarlarındaki bir köye gittiğimizi hatırlıyorum. Orada, baban yüksek bir kayanın tepesine oturdu. İlk defa gülüyor ve muzaffer ordunun peşinden geri dönebilmek için On beş Mayıs'ı bekliyordu.

Acı bekleyişten sonra On beş Mayıs geldi. Saat tam on ikide baban, ben derin uykudayken, cesur bir ümitle kükreyen sesiyle: "Kalk! Arap ordusunun Filistin'e girişine şahit ol!" diyerek beni ayağıyla dürttü. Çıldırmış gibi kalktım. Gecenin bir yarısı, ayaklarımız çıplak,

köye tam bir kilometre uzaklıktaki caddeye tepelerden indik. Küçük büyük hepimiz deliler gibi koşarken nefes nefese kaldık. Arabaların farları uzaktan, Ra'su'n-Nâkûra'ya tırmanırken görünüyordu. Caddeye vardığımızda soğuğu hissettik. Ama amcanın çığlıkları bizi etkisi altına almıştı. Arabaların arkasından küçük bir çocuk gibi koşmaya başlamıştı. Arabalara sesleniyor, kısık bir sesle onlara bağırıyordu. Nefes nefese kalmış, ancak küçük bir çocuk gibi araba konvoyunun ardından koşmaya devam ediyordu. Biz de onun yanında, onunla birlikte bağırarak koşuyorduk. Temiz yüzlü askerler miğferlerinin altından sessiz ve donuk bize bakıyorlardı. Amcan elli yaşında olmasına rağmen koşarken askerlere atmak üzere cebinden sigaraları çıkardığı esnada biz soluk soluğa kalmıştık. Hâlâ askerlere bağırıyordu. Biz de küçük bir keçi sürüsü gibi ardından koşmaya devam ediyorduk.

Arabalar bir anda kesildi. Bitkin bir hâlde, boğuk bir hırıltıyla soluyarak eve döndük. Baban suskundu ve hiç konuşmuyordu. Bizim de tek kelime etmeye mecalimiz yoktu. Yoldan geçen bir araba babanın yüzünü aydınlattığında gözyaşları yanaklarını doldurmuştu.

Bundan sonra işler çok ağır ilerledi. Süslü sözlere kanmıştık. Hakikat bizi bütün acılığıyla kandırmıştı. Endişeli sessizlik yeniden yüzlere dönmüştü. Baban, evi, portakal bahçelerindeki mutlu mazisi ve Filistin hakkında konuşmakta zorluk çekiyordu. Biz, onun yeni hayatını ele geçiren büyük dram duvarlarını teşkil ediyorduk. Yine biz, babanın emirlerine binaen sabahın köründe dağa tırmanmanın kahvaltı istemeyelim diye bizi meş-

gul etmek anlamına geldiğini kolayca idrak eden uğursuzlardık.

İşler arapsaçına dönmeye başladı. En basit bir şey bile, tuhaf bir şekilde babanı öfkelendirmeye yetiyordu. Birinin ondan, şimdi anımsayamadığım bir şey istediği günü dün gibi hatırlıyorum: Sarsılmış, ardından elektrik çarpmış biri gibi titremeye başlamıştı. Çakmak çakmak olmuş gözleriyle hepimizi süzdü. Aklına uğursuz bir fikir gelmişti. Tatminkâr bir çare bulmuş gibi ayakta silkindi. İnsanın problemlerine son verebilme gücüyle tehlikeli bir işe atılmadan önce duyduğu korku arasında sayıklamaya başladı. Görmediğimiz bir şeyi arayarak kendi etrafında dönmeye koyuldu. Sonra Akka'dan bizimle birlikte gelen sandığın üzerine çullandı. Gergin ve ürkütücü hareketlerle içindekileri sağa sola fırlatmaya başladı. Bir anda, annen her şeyi anladı. Bir annenin, çocukları tehlikeye maruz kaldığında kapıldığı telaşın etkisiyle bizi ite kaka odanın dışına çıkarmaya başladı ve bizden dağa kaçmamızı istedi. Ama biz pencereden ayrılmadık. Minik kulaklarımızı, babanın sesini büyük bir korkuyla dinlemek üzere pencerenin pervazına iliştirdik:

- Onları öldürmek istiyorum! Kendimi öldürmek istiyorum. Yok olmak istiyorum!..

Baban sustu. Kapı deliğinden bir kez daha odaya baktığımızda onu yere serilmiş, duyulabilen bir sesle içini çeke çeke ağlayarak dişlerini sıktığını gördük. O sırada annense bir köşeye çekilmiş, kederli kederli onu izliyordu.

Önce çok fazla bir şey anlamadık. Ama siyah silahın

yere, hemen yanına atılmış olduğunu gördüğümde her şeyi anladığımı hatırlıyorum. Beklenmedik bir anda, felakete tanık olan bir çocuğun yaşadığı öldürücü korkuyla evden kaçarak dağda koşmaya başladım.

Evden uzaklaşırken aynı zamanda çocukluğumdan da uzaklaşıyordum. Artık hayatımız, sakince yaşamamız gereken, kolay ve keyifli bir şey değildi. Sorunlar öyle bir noktaya geldi ki artık her birimizin kafasına bir kurşun sıkmaktan başka bir şey bu sorunları çözmeye çare olmazdı. Öyleyse bunu davranışlarımıza layıkıyla yansıtmaya çaba harcamamız gerekiyordu; Acıksak bile yememeliydik. Ailenin babası sorunlardan bahsederken susmalıydık. Bize "Dağa çıkın! Öğleden önce de dönmeyin!" dediğinde gülerek başımızı sallamalıydık.

Akşam karanlık çöktüğünde eve döndüm. Baban hâlâ hastaydı. Annense onun yanında oturuyordu. Gözleriniz sanki kedi gözü gibi çakmak çakmaktı. Dudaklarınız daha önce hiç açılmamış gibi birbirine yapışıktı. Sanki, gerektiği gibi iyileşmeyen eski bir yaranın izi gibiydi.

Siz, orada, portakal diyarından uzak olduğunuz gibi çocukluğunuzdan da uzak, bir yığın hâlindeydiniz. Portakal... Onu diken bir çiftçinin "Filizlendikten sonra kendisine su veren el değişirse kurur." dediği portakal...

Baban yatağa serilmiş, hasta yatıyordu. Annense bugün bile gözlerinden ayrılmayan dramın gözyaşlarını içine akıtıyordu.

Odaya, sanki dışlanmış birisiymişim gibi gizlice girdim. Gözüm babanın yüzüne iliştiğinde o, yorgun bir öf-

keyle titriyordu. O anda engin masanın üzerindeki siyah tabancayı gördüm. Yanında portakal vardı. Ve portakal, kuru ve solgundu.

KUVEYT-1958

Musul'da Bir Maktul

1959 yılında bu hikâyeyi yazdığımda onu, Musul'a giden ve bir daha haber alınamayan arkadaşım M.'ye ithaf etmiştim. Fakat o zaman, hikâyeyi yayınlamamıştım. Çünkü arkadaşım M.'nin hikâyesi henüz sonra ermemişti. İthafı aşağıdaki gibi ifadelere dökebilmeyi arzu ediyordum:

"Kabri gerçek güneşle yıkandığı esnada arkadaşım M.'ye... 08.03.1963'e kadar beklemem gerekirdi."

G.K.

Aniden:

Bağdat Üniversitesi'nde okuyan Maruf adında Ürdünlü bir öğrenci tanıyor musun, dedi.

- Bir kez karşılaşmıştık.

Dalga, saydam kanatları kıyıya çıkmak için yetersiz kalınca denize düşen çekirge sürülerini düz bir çizgi içerisinde taşıyarak medcezirle birlikte yükselmeye başlamıştı. Sakince:

- Öldürüldü, dedi.

- Nasıl? Maruf? Nasıl öldürüldü?

O esnada azgın bir dalga geldi ve önümüze başka bir çekirge sürüsü daha bıraktı. Sürünün içinden, uzun bedeni testerevari ayaklarla örülü sarı bir çekirgeyi aldı. Saydam kanatlarını koparıp acı bir sesle mırıldanarak çekirgeyi gözümün önüne kaldırdı:

- İşte böyle...

- İyi ama nerede öldürüldü? Nerede?

- Musul'da.

- Onu Musul'a götüren şey neydi?

***

Maruf, kısa boylu, hastalık derecesinde zayıf bir gençti. Her şeye rağmen, derinliklerinde endişe saklayan şen şakrak bir ruha sahipti. Öyle bir endişe ki simsiyah kökleri, Maruf'un on yaşına bile basmadığı günlere kadar uzanmıştı. Annesiyle birlikte küçük kasabaları Lod'dan5 çıkarıldıktan sonra su kuyusunun başına geldiklerinde annesi susamıştı. Kuyunun ağzı, suyu içip hayatta kalmak için fırsat kollayan yüzlerce kadın ve erkekle dolup taşmıştı. İnsanlar, sefil bir adamın ısrarla ayrılmaması yüzünden itişip kakışıyordu. Çamurlu suyla yanına döndüğünde annesi ölmüştü.

O günün üzerinden uzun yıllar geçmişti. O gün, küçük avuçlarında bir bardak pis suyu tutarak önüne dikildiğinde annesi kızıl bir kayaya yaslanmıştı. Sararmış yüzü, dehşet verici ölümün ıstırabını karşıladığı o sessizliği gösteriyordu. Dudakları buruşuk ve mosmordu. Dili yu-

5Kudüs-Yafa arasındaki ovada kurulmuş tarihî bir şehir. Lüd yahut Lüdd olarak da isimlendirilmektedir.

varlak ve kocamandı. Nefes borusunu tıkamıştı. Farkında olmadan bir an durdu. Birisi, onu kafileyle birlikte yola devam etmesi için sarstığında dalgınlığı sırasında su bardağının elinden çalındığını anladı.

Kuyudan ayrılıp üniversitesinin kapısına gelinceye dek yol uzun ve çamurluydu. Fakat biri, bir gün Maruf'un bu hayattan bir şey istediğini, herhangi bir işin onu tasalandırdığını, belli bir geleceği arzuladığını, bir hedef için mücadele ettiğini, bir amaç için yaşadığını duymuş muydu? Asla! Hiç kimse duymamıştı. Bir defasında bana, elinde gazete karıştırdığı bir anda:

- Benim minik filozofum, dinle! İnsan genellikle altmış sene yaşar. Değil mi? Altmış yılın yarısını uykuda geçirir. Geriye kaldı otuz sene. On seneyi de hastalığa, yolculuğa, yemeye, boş vakte çık! Kaldı yirmi. Bu yirmi senenin onu, aklın bir karış havada olduğu çocukluk ve ilkokul günleriyle geçti gitti. Geriye on yıl kaldı. Sadece on yıl, insanın gönül rahatlığıyla yaşamasına değmez mi?

Bu felsefeyle önüne çıkan herhangi bir engele karşı koyabiliyordu. Sorunlarını, görmezden gelerek çözüyordu. Görmezden gelmekle olmazsa şakayla çözüyordu. Şaka da çözemezse o zaman sorunların felsefesini yapıyordu.

Bir defasında, partiyle ilgili bir projeyi desteklemesi için aklını çelmeye çalışarak sordum:

- Filistin'e dönmek istemiyor musun?

Gülerek:

- Tabii ki istiyorum.

- Sormayı düşündüğün sorunun cevabını vereceğim: Hannibal'in hikâyesini biliyor musun? Hannibal, Alp dağlarını aşarken ordusu fillerin arkasında ilerledi. Tamam mı? Ben fil değilim. Filler sizsiniz. Filistin hududunu geçtiğinizde ben sizin arkanızda olacağım! Ben küçük bir cırcır böceğiyim. Hannibal'in fillerinin gölgesine sığınacağım.

Böyle hoş ve masum zırvalar üzere yaşayıp her türlü engel ve üzüntüye karşı koyan bir insana inanabilir misin?

Böyle bir insanın bir defada bu hâle geldiğine inanır mısın? Nasıl bu hâle geldi? Kimse bilmiyor. Yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Sanki hâlâ annesinin acı bir suskunlukla uzanmış cesedi önünde su bardağını tutuyor gibiydi. Buna rağmen o andan bahsederken bir huzur ve keyif buluyordu. Bir gün, gecenin bir yarısı eve dönerken:

Biliyor musun, bazı insanların hayatı, sanki paramparça olmuş eski bir film şeridiymiş de başarısız bir sanatkâr onu hatalı bir şekilde yeniden ulamış gibi. Sanki filmin sonunu ortaya, ortasını da sona koymuş.

Kendisinden bahsettiğini biliyordum. Ağlıyor mu diye yüzüne bakmaya çalışmadım. Fakat, o andaki zaafını fırsat bilerek onu kışkırtmaya devam etmeyi aruz ettim ve dedim ki:

- Hannibal'in filleri Filistin sınırına girmeye başladığında seni yanıma çağırmamı ister misin?

Biraz sarsıldı fakat tuhaf sakinliğini korudu. Sesini,

teslimiyet içerisinde fısıldarken duydum:

-Bazı insanların filleri sürmeleri gerek!

Maruf neden bu hâle geldi? Kimse bilmiyor. Bir defasında ona bu konuyu sordum. Cevabını vurgulamak için açık avuçlarıyla işaret ederek:

- Hiç... Yalan üstte hakikat aşağıdaydı. Her şey altüst oldu. Artık hakikat üstte, yalansa aşağıda.

- O zaman böyle bir kalbi ortaya çıkaran şey ne?

Avuçlarını açarak öne doğru açtı ve alt dudağını büktü. Sonra sustu.

***

Dalgalar öncekinden çok daha fazla kabardı. Öyle ki su, kuma uzanmış ayaklarımızı kapladı. Yüksek bir kaya üzerinde dinlenmek için biraz uzaklaştık. Dalganın kayayı dövme sesleri, kırmızı bulutların arasından suya doğru yavaşça batmaya başlayan kızıl güneş için cenaze bestesi yapıyordu.

Arkadaşım, sanki yüreğine yeni bir cesaret topluyormuş gibi yeniden suskunluğa gömüldü. Sonra bir anda sordu:

- İyi ama Maruf'la nerede karşılaştın?

- Bizi Şam'dan Bağdat'a götüren arabada tanışmıştım.

- O zaman sen Bağdat'ı biliyorsun.

- Ah! Evet. Bir aydan fazla orada kaldım.

- Devrimden önce mi sonra mı?

- Devrimden biraz sonra.

- Maruf'u arabada yeterince tanıdın mı?

***

... şirketinin birinci sınıf otobüsleri kesinlikle iyi değildi! Onları üçüncü sınıf otobüslerden ayıran klima bozuktu. Ama su gerçekten içemeyeceğimiz kadar soğuktu. Buzdolabı hâliyle soğutuyordu. Onu, sabit bir derecede tutmanın bir yolu yoktu. Otobüste fazla yolcu bulunmuyordu. Kısa merdivenleri çıktığımda birden, bu yol arkadaşlarıyla yolun hiç bitmeyeceğini anladım. Birinci koltukta heykel gibi sessiz ve vakur bir ihtiyar oturuyordu. Hemen arkasında kalın gözlüklü ve yüzünde çatlakları olan orta yaşlı bir adam oturuyordu. Yanında kızı yahut kardeşi vardı. Şişman bir kadındı. Garip bir elbise giymişti. Elbisenin göğüs kısmının tam ortasında kalın bir kumaştan yapılmış ters bir piramit vardı. Bu da göğüslerinin uygunsuz bir şekilde her iki yana taşmasını sağlamıştı. Diğer yolcularsa tamamıyla ihtiyarlardandı. Yerime sessizce oturdum. Yol uzundu. Sıkıcı olansa hiç kimsenin konuşup sohbetiyle Şam çöllerinin sıcağını hafifletmemesiydi.

Otobüs gece yarısı saat birde Tanf'a vardı. Durmadan önce ön lastiklerinden birisi patladı. Şoför, lastiği tamir etmek için tam bir saat beklemek zorunda olduğumuzu söyledi. Sonra kendisine yardım etmek üzere aşağı inmem için bana işaret etti. Aşağıda hava soğuk ve kesiciydi. Çekici elime aldığımda peşimden otobüsten inen zayıf ve kısa boylu bir gencin yanımda olduğunu fark ettim. Hep birlikte lastiği gücümüz tükeninceye kadar çekiçledik. Biraz dinlenmek üzere lastiğin üzerine çöktük. Zayıf ve kısa arkadaşıma sormaktan kendimi alamadım:

- Bu otobüste miydin?

- Evet.

- Tuhaf! Seni hiç görmedim.

- Koltuğuma gömülmüştüm.

Kısa bir sessizlikten sonra:

- Nereye gitmek istiyorsun?

- Ben Bağdat'ta Hukuk Fakültesi'nde öğrenciyim. Bir hafta sonra dersler başlayacak.

- O zaman sen devrimden memnunsundur. Değil mi?

- Fazlasıyla memnunum. O, Lod'a doğru atılan iyi bir adım.

Otobüs çöl yoluna yeniden düştüğünde Maruf'un yanına oturmuştum. Biraz sonra, kızı yahut kız kardeşiyle birlikte gazete okumaya dalan orta yaşlı adama gözleriyle işaret etti. Kulağıma eğildi ve fısıldadı:

- Bu kimlerden biliyor musun? İlerlemeci aristokratlardan! Devrime bunlardan bir zarar gelecek diye korkuyorum.

Bundan sonra sessizliğe gömüldük. Fakat otobüs, bir tekeri daha patlayınca çok geçmeden durdu. İri yarı şoför, otobüsün kapısını açtı ve bizden, bir kez daha lastiği tamir etmemiz için aşağı inmemizi istedi. Aşağı inmeden orta yaşlı adamın ağır çekice doğru yaklaştığını ve onu avuçları arasına aldığını gördük. Fakat çekici başının üstüne kaldırmaya gücü yetmedi. Nefes nefese kalarak elinden bıraktı.

Maruf, kahkahayı basarak:

- Zavallı ilerlemeci! Basit işçilik deneyimin tam bir fiyaskoyla sonuçlandı. İşte aynen burada olduğu gibi gerçek bir ilerlemeci asla olamayacaksın!

- Ne?

- Daha çekici bile kaldıramıyorsun! O zaman, bahsettiğim çelişkiyi nasıl anlayabilirsin?

Orta yaşlı adam bize dik dik baktı. Sonra koşarak geldiği gibi otobüse geri döndü. Kız da aynı manzarayı tekrarladı. Sonra adamın ardından göğüsleri iki yana sallana sallana sekerek geri döndü.

Sıcak bir günün sabahında Bağdat'a vardık. Soluğu otelde aldık. Aynı gece Maruf bana:

- Tehlikeli bir şey olacak! Fark ettin mi? Solucanlar gibi bir araya toplanıyorlar. Otellerde yuvalanmışlar. Sanki birbirlerini dünya mahşerine çağırmışlar da deliklerinden çıkıp Bağdat'a gelmişler gibi. Niçin? Bir dümen dönüyor olabilir mi?

***

Güneş ufuk çizgisinde battı. Ondan geriye engin bulutları boyayan kırmızı bir renk kaldı. Bazı çekirgeler ilerlemeyi başardı ve rıhtıma doğru testerevari ayaklarıyla sürünerek bitkin bir hâlde kıyıya çıktı. Arkadaşım, eline yeni bir çekirge daha aldı. Saydam kanatlarını yolup suya bıraktı. Çekirge biraz debelendi. Sonra denizin köpüğü onu yuttu. Arkadaşımın sesini duydum:

- Onu da işte aynen böyle öldürdüler.

- Tamam da onu Musul'a götüren şey neydi? Onun Bağdat'ta yaşadığını biliyorum.

- Sana, onun söylediği şeyin aynısını söylememi ister misin? Maruf, Lod'a doğru bir adım atmak istediğini söylemişti. Bağdat'ın içine gömüldüğü sahtelik, Musul'un kesinlikle öyle olmadığına kanaat getirerek dönmeye dair içindeki bütün umutlarını söndürmüştü. İşte böylece oraya uçmak için tatilini fırsat bildi.

- Pekâlâ. Orada ne oldu?

- Devrim...

***

Bağdat... Her şey anlamsız bir hâle geldi. Solucanlar yerin altından çıktı. Artık, pek çok elin, kendisini dönüş yolundan uzak düşürmeye başladığını hissetti. Orada hayat, hata üzerine kuruluydu. Peki, o hata neydi? Onu derinden hissediyor ve kökünden söküp atmak istiyordu.

- Bütün bu yorgunluk niçin? Bırak onları! Şimdi güçlü olan onlar. Ama bu imkânsızdı. Karşı konulması güçtü, çok zordu.

Karşılık verdi:

- Bu yeniden bir Zenc isyanı. Ama bu kez köleler efendilerini kalplerinde taşıyor.

- Maruf!

- Burada ne yapıyorsunuz? Yarasalar gibi havasız yaşamaya alıştınız! Bir şey yapmamız lazım!

- Ne yapacağız?

Savaşmak ona farz olmuştu. Savaşın ilk kıvılcımı patlak verdiğinde Musul'daydı. Kendini ateşe atmaya mecburdu.

***

Musul... Yerin derinliklerinden çıkıp gelen solucanı kabul etmedi. Solucanlar gelmeden önce bu ufak şehirde her şey hâlinden memnundu. Onları, yerin altında besledikleri kinden dolayı silinmiş yüzleriyle gelirlerken gördüğünde bir arkadaşının evinin balkonunda dikiliyordu. Hayatı, yavaş yavaş içine çekmek için yeşil renkle kamufle olmuş solucan gibiydiler. Balkonda dikiliyordu. Altından gürültüyle geçiyorlardı. Akıl almaz bir an... O esnada arkadaşına:

Buraya geldiler. Onlara engel olmamız lazım. Böcekleri gördün mü? Akhilleus'un[6] kaderiyle nasıl da oynuyorlar? Onu topuğundan ısırıyorlar. O, yalnızca topuğundan ölür. Böcekler tek başına Akhilleus'u öldürmeye muktedir. Ne saçmalık ama!

Sabah ordu sokağa indi. Her şey bu anın olmasını zorunlu kılmıştı. Böcekler yeniden kaçıştı. O gün, Maruf caddedeydi. Arkadaşına:

- Daha fazla hava! Daha fazla hava! Küçük kasabama döneceğime dair kuvvetli inancım geri geldi. Akhilleus

6 Yunan mitolojisinin en önemli kahramanlarından birisidir. "Aşil" adıyla da anılmaktadır. Efsaneye göre; annesi onu ölümsüzlük nehrinde yıkarken sol topuğundan tutarak yıkamıştır. Bütün vücudu nehirde ölümsüzlükle iksirlenirken sol topuğu suya değmediği için ölümsüzlük iksiri oraya işlememiş, sol topuğu Akhilleus'un zayıf noktası olmuştur. Yalnızca oradan vurulursa ölecektir. Nitekim Truvalı Prens Paris tarafından sol topuğundan vurularak öldürülmüştür. Buradan hareketle insanların ayak topuğunda bulunan tendona "Aşil tendonu" denilmiştir.

hâlâ nefes alabiliyor. O ölmediği sürece her şey yolunda...

Caddeyi bu sefer gerçek bir güneş aydınlatıyordu. Maruf, sevdiği havadan ciğer dolusu nefes alıp veriyordu. Her şey yeniden gerçek görünüyordu. Böcekler kaybolmuştu. Böceklere uzunca alkış tutanlarsa sonucu bekleyerek sessizliğe gömülmüşlerdi.

Ertesi gece felaket meydana geldi. Maruf, gözleri yaşlı bir hâlde arkadaşına:

- Akhilleus öldü. Böcekler geri döndü.

- Ne yapmak istiyorsun?

- Burada kalacağım.

- Ne zamana kadar?

- Sonsuza kadar... Sonsuzluk sana uzak mı görünüyor?

Maruf kaçmayı reddetmiş ve böcekler şehirdeki son hava kımıltısını soğuruncaya kadar orada kalmaya ısrar etmişti. O geceden itibaren ana caddede, ellerini belinde birleştirmiş, bir gidip bir gelerek kendini yürümeye vermişti. Alt dudağıysa titriyordu.

O günün öğleninde arkadaşı balkonda durdu. Maruf'u caddenin başında, başını omuzları arasına gömüp ellerini belinde birleştirmiş bir vaziyette silahlı iki kişiyle konuşurken gördü. Sakindi. Sorulara açık bir ilgisizlikle cevap veriyordu. Sonra sakin yürüyüşüne geri döndü. Silahlı iki kişinin son sordukları soruya cevap vermediği hatta onların sözlerini kesip yoluna devam ettiği anlaşılıyordu.

Tüfek sırtına nişan almadan önce biraz yürüdü. Sonra ard arda kurşun sesleri yankılandı. Maruf başı avuçlarının arasında dizlerinin üstüne çöktü. Dizleri daha fazla dayanamadı ve yüzüstü yere yıkıldı.

O hâliyle sanki yerin derinliklerini kazması engellenmiş bir kimse gibi görünüyordu. Sanki kanatları kırılıp düşen bir kuş gibi eğilmiş, yeri kokluyordu. Sanki yorucu bir yolculuktan sonra bitkin düşmüş bir çekirge gibi kuru sahile cansız bedeni vuruyordu.

O günün akşamında Maruf'un cesedi yolun ortasında aynı vaziyette serilmiş hâlâ duruyordu. Güneş batarken bir araba diğer cesetlerle birlikte onu da aldı ve şehrin dışına doğru gitti.

İki gün sonra arkadaşı, Maruf'un saatini ve kalemini, onları satın aldığını söyleyen bir memurda görebildi. Maruf'un naaşıysa, -mezarcının dediği gibi- omuz omuza yatan başka pek çok cesetle birlikte tek bir çukura gömüldü.

Sırtına sıkılan birkaç kurşunla ölen bir gence ait kısa boylu ve zayıf ceset, mezarcının dikkatini çekmişti. Ceset, diğer cesetlerle bir araya gelmeyi reddediyordu. Dizleri ve alnı üstüne eğilmiş, huzurluydu. Mezarcı en son onu o şekilde sanki secdedeymiş gibi gömmeye mecbur kaldı.

***

Karanlık çok daha koyu bir şekilde çökmeye başladı. Dalganın sesi yükselmişti. Öyle ki diğer bütün sesleri bastırıyordu. Uzaktaki gemiler ışıklarını yaktı ve siyah-

lara bürünmüş meleklerin taşıdığı matem kandilleri gibi ufuk çizgisinde belirdi. O esnada önümüze, kayanın üstüne düşen bir çekirge geldi. Arkadaşım onu yakalamak için avucunu uzattı. Fakat çekirge ani bir atılmayla uçtu. Toyca bir ısrarla rıhtımın ardında uzanan yeşil tarlalara doğru yöneldi.

KUVEYT-1959

Hiçbir Şey

"Haberler, hududttaki bir askerin birden işgal edilmiş topraklara doğru kurşun yağdırmaya başladığını aktardı. Asker ruh ve sinir hastalıkları hastanesine sevk edildi."

***

Bu terimi ilk defa duymuştu: Sinir krizi. Hemşireye, kendisini dışarı çıkarırken sordu:

- Sinir krizi ne demek?

Hemşire kaba bir şekilde cevap verdi:

- Yani sen iyi değilsin.

Elini kaldırdı. Parmağıyla başının kenarına vurarak:

- Burası mı?

- Evet orası.

Bir an durdu. Hiçbir şeyden emin değildi. Sonra kendine geldi ve bu sefer sadece ne söylemesi gerektiğini bilmediği için bir kez daha sordu:

- Sinir krizi... Burada mı?

- Evet.

- Bu ne anlama geliyor?

- Yani, sen iyi değilsin.

-Nasıl yani?

Hemşire, onu kolundan sert bir şekilde çekti. Boş sözler ettiğinin ve diline sahip olamadığının farkına vardı. Alnının iç tarafına yerleşmiş büyük siyah bir örümcek vardı. Örümcek gözlerinin arasına sert ve ince ağlarını örmeye başladı.

- Beni şimdi nereye götürüyorsun?

- Başhekimle görüşmen gerek.

Durmaya çalıştı. Ama hemşire onu sert bir şekilde itip yürümesine devam etti.

- Söyle bana! Başhekimle olan bu görüşme buradaki sinirlerle mi ilgili? Bir kez daha başının kenarını işaret etmişti. Örümcek, ağını örmeye devam ediyordu.

- Büyük ihtimalle evet.

- Evet, ne?

-Of!

Bir kez daha kendisinin gerçekten iyi olmadığını hissetti. Fakat olabildiğince çok konuşmak istiyordu.

- Biliyor musun?

- Neyi?

Ayaklarını yere sabitledi. Parmağını, kendisine refakat eden hemşirenin yüzüne salladı. Hemşire, bir kez daha onu çekiştirmek istediğinde hastanın bacakları gerilip kaskatı kesildi. Bunun üzerine hemşire onu çekiştirmekten vazgeçti.

- Sana bir şey söylemek istiyorum.

- Ne?

- Doğru, bir sinir krizi. Ama burada.

- Nerede?

Göğsüne işaret etti ve sessizce:

- Burada.

- Sinir krizi asla orada olmaz.

- Kim demiş?

- Doktorlar.

- Onlar deli!

Biraz yürüdü. Sonra durdu ve parmağını bir kez daha hemşirenin yüzüne salladı.

- Doktorlar deli! Hem bu tıbbî bir vak'a değil ki. Askerî bir vak'a.

- Niye askerî vak'aymış?

- E, ben bir askerim.

- Farkı ne?

- Neyi kastediyorsun?

Hemşire kendine geldi. Onu kolundan sertçe çekip sessiz ve tertemiz koridorda yürüttü. Kapılar sağlı sollu kapalıydı. Örümcek, gözlerinin arasına haşin ağını örmeye devam ederken şarkı söylemeye başlamıştı.

- O buraya uzak mı?

- Kim?

-Başhekim.

- Koridorun sonunda.

Muhabbetin bu hızda sona ermesi onun canını sıkı-

yordu. Çok konuşması gerektiğini hissediyordu. Kuvvetli bir arzu şakaklarına yapışmış, amansızca onu sallıyordu. Kendisine eşlik eden hemşire onu şiddetli bir şekilde çekiştirmekte ısrarlıydı. Durup dinlenme çabaları hep boşaydı.

- Dinle! Beni yordun. Az durup dinlenelim. Hem ben doktorun da dediği gibi hasta biriyim.

Hemşire durdu. Hastayı, gözleriyle dikkatlice süzdü. Sonra başını salladı ve dudaklarını sıkıca kapattı. O esnada hasta duvara yaslanmış, alnında yuvasını tamamlamak için hareket eden örümceğin yavaş adımlarını izliyordu.

- Benim sinir şeyini... şu sinirle alakalı şeyi geçirdiğimi nasıl anladı?

- Sinir krizi mi?

- Hah evet. Sinir krizi. Nasıl anladı?

- Sana özel sorular sordu. Onlar cevaplardan hastalığı teşhis edebilirler.

- Ama bana çok soru sormadı. İki ya da üç kez sordu. Sonra defterine yazmaya koyuldu. Bana "Ateş açmadan önce ne hissettin?" diye sordu. Hiçbir bir şey hissetmediğimi söyledim. "Peki, ateş açtıktan sonra ne hissettin?" diye sordu. Yine hiçbir şey hissetmediğimi söyledim.

- Sadece bu kadar mı?

- Ah! Hayır, tabii ki. Doktor, ben "hiçbir şey" diye cevap verirken büyük bir hayal kırıklığına uğradı. Deftere bir şeyler yazmak istiyordu. Ben de gerçekten ona yardımcı olmak istedim ve dedim.

- Ne dedin?

-Dedim ki: Ateş açtıktan sonra sadece tek bir şey hissettim. O da şarjörün çok çabuk boşalmasıydı.

- Gerçekten bunu mu hissettin?

Üzülerek başını salladı. Örümcek evini örmeyi bitirmiş, bir sinek bulmak için ayaklarını kaldırarak ortada bekliyordu.

- Ah! Evet. Bu ne kadar üzücüydü bilemezsin. Tetiğe bir defa basıyorsun ve iş bitiyor. Bize sadece tek bir şarjör veriyorlar.

- Hadi hadi!

Hemşire, onu kollarından asıldı ve yanında yürüdü. Asker, ensesine öldürücü bir darbe aldıktan sonra askerî aracın onu hastaneye getirmesinden beri ilk defa yakınlık hissetmişti. Bu huzur verici duygu içerisinde üzerinden askerî üniformayı çıkardıklarını ve tuhaf bir elbise giydirdiklerini fark etti. Fakat bunun ne zaman olduğunu bilmek istemedi.

- İki kişiyi öldürmüşsün.

- Kim?

- Sen. Ateş açınca onlardan iki kişiyi öldürmüşsün.

- Garip olan ne? Birisi ateş açtıysa belli bir şeye doğru ateş etmiştir.

- Bilerek mi yaptın?

- Off! Ne zannediyorsun peki?

- Ben bunun sinir krizi olduğunu zannediyordum.

- Ne farkı var?

- Sinir krizi geçiren bir kişi bunu kasıtlı yapmaz.

Birden durdu. Örümceğin yuvasının ipleri darmadağın oldu. Örümcek, sinek yakalamak için beklediği yerde sarsıldı. Ancak çok geçmeden, çözülen ağları onarmak için inatla hareket etti.

- O zaman onlar, benim kasıtlı yapmadığımı düşünüyorlar.

- Evet.

- Asla! Bilerek yaptım.

- Bunu onların önünde söyleseydin seni hapse tıkarlardı. İyisi mi dilini tut!

Örümcek çığlık çığlığa çıldırmış gibi çalışmaya başladı; hastanın alnında bir gürültü kopardı. Hasta, bir an düşecekmiş gibi hissetti ve koridor başının etrafında döndü. Sonra eski hâline geri döndü.

- Benim niye kasıtlı yapmadığımı söylememi istiyorlar?

- Çünkü bu doğru bir şey değil.

Ayaklarını yere koydu. Hemşire onu yeniden geri çekmeye çalıştı ancak hasta, kolunu hızla silkti. Örümceğin yuvasında daha fazla ağ çözüldü.

- Sana bir şey söylememi ister misin?

- Hayır! Benimle birlikte yürümeni istiyorum. Günümüz boşa geçti.

- Sana bir şey demeden şuradan şuraya adımımı atmam.

- İyi, tamam. Söyle!

- Ben sinirle alakalı bir şey geçirmişim. Çünkü bilerek ateş açmışım. Doğru mu?

- Evet.

Örümceğin yuvasında çok daha fazla ağ çözüldü. Küçük siyah haşere, yırtıkları yamamaya çalışırken çığlığı bastı. Hasta devam etti:

- Şimdi onlar bu sinirle alakalı tehlikeli şeyi geçirmemişler, çünkü bilerek ateş açmamışlar öyle mi?

- Evet. Ne demek istiyorsun?

- Ne demek istiyorum? Of! Hiç! Hiçbir şey!

Sakince yürüdü. Büyük ayaklarıyla koridorun zeminine vuruyor ve iri bedeni sarsılıyordu. Örümcek alnında sallanıyor, ağlar sert bir şekilde çözülüyordu. Sonra seslendi:

- Dinle! Bunun doğru olduğundan emin misin?

- Neyin?

- Bu sinirler konusunda az önce söylediğim şeyin.

- Tabii ki.

- Hemşireyi iyice süzdü. Örümcek gözden kaybolmaya başladı. Birden, birbiri içine geçmiş bütün ağların izi silindi. Alnı içeriden bembeyaz bir mermer karosu gibi temiz bir hâle dönüştü.

- İyi o hâlde. Haydi başhekimin yanına gidelim.

BEYRUT-1962

Gassan Kenefânî

Gassan Kenefânî 1936 doğumlu,
Filistinli bir gazeteci.
Daha çok öykücü ve romancı olarak biliniyor.
Henüz otuz altı yaşında iken Beyrut'ta,
İsrail ajanları tarafından arabasına bomba
konularak şehit edilmiş.
İsrail devleti, "kaleminden başka
silahı olmayan" bir öykü yazarından
ne istemiş olabilir?
Roman ve öykü yazmak,
siyasi bir mekanizmayı neden bu kadar
rahatsız eder?
Bu soruların cevaplarını elinizdeki
öyküler toplamını okuduğunuz zaman
bulacaksınız.
Yazar, Filistinlilerin kendi coğrafyalarında
bir esir konumuna düşüşlerini;
anlatmanın, kurgulamanın tadını çıkartarak
insanı, dramı içinde yakalayarak
vermesini başarıyor.

Loras Kitap, Kenefânî'nin bütün öykülerini
yayımlamaya devam ediyor.

LORAS

Gassan Kenefânî - Hüzünlü Portakallar Yurdu

KİTAP NO	DİZİ ADI	
20	Edebiyat - Öykü	KDV'den muaftır.

9 786057 197306